

ELŐFIZETES

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona
Egy hóra ..... 2 korona

VIDEKEN:
Egy évre ..... 28 korona
Egy hóra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK.
Éhséges polt'or egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF

Péntek, február 13.

Mai számunk főbb közleményei:

- Hamiskártyás nagykereskedő a teleplezői ellen.
- Fordulat az aradi Forgalmi Bank bűnügyében.
- Fővárosi detektív nyomozása Aradmegyében.
- Feljelentés a hercegi-imási hivatal ellen.
- Halottszállítás Amerikából Aradmegyébe.
- 25.000 liter tej az aradi tüdőbetegeknek.
- Sághimét Mici gyilkosának elfogatása.
- Aradi választókerület beosztása.
- Rosenberg Gyula halála.
- A szalámigyáros váltói.
- Halál az automobilban.
- Lelőtt gyári főmérnök.
- Éhség-lázadás.
- Affér az utcán.

Kaszárnya és kenyér.

Arad, február 1°.

A tüzérszárnya ügye, amely velünk együtt öregedett meg, a nélkül, hogy az ügynél egyéb tudott volna lenni, újra előtérben van. Szinte elviselhetetlen lenne a röstellkedés, ha most se lehetne megállapodni fölötte és tiz-tizenöt esztendő várakozás, tervezgetés, tárgyalás után az ügy a régi, iszapos mederbe jutna.

A mai helyzetben különleges szempont teszi sürgőssé a kaszárnya-ügy teljes, végleges elintézését. Volt idő, amikor a tüzérszárnya majdnem hiúsági kérdést jelentett. Akkor osztogatták szét a katonai alreáliskolákat, a honvéddapród-iskolákat; Aradra se ilyen nem jutott, se amolyan. Akkor, mint jogos kárpótlást követelte a város — eredmény nélkül. Majd, a komolyabb oldalát nézték a dolognak és azért sürgették, hogy a

tüezrezred révén a város fogyasztói megszorodják, forgalma megnövekedjék. A hozzánk hasonló vidéki városok között majd mindeniknek nagyobb helyőrsége van, mint Aradnak; az osztó igazság pedig azt kívánja, hogy a hadsereg fordított nagy áldozatok egy része egyenlő arányban térüljön meg a teherviselők tömegei között. A haszon, a várható anyagi előnyök ugyanis sokkal kisebbek, mint a terhek; legalább az osztódják meg helyesen, méltányosan.

Most egyébről, mindezeknél fontosabb és égetőbb valamiről van szó. Arról, hogy közmunkákra van szükség. A magánépítkezés és a magánvállalkozás még mindig meg van zsibbadva és nincs is kilátás arra, hogy a közel jövőben foglalkoztatni tudja a munkátalanok sokaságát, amely egy hosszú, kegyetlen tél után a leg-sötétebb nyomor tavaszát várhatja. Az éhség egyre hangosabban nyilatkozik meg: Bécsben tüntetnek a munkátlanok, Lembergben pedig lázadásba törtek az éhezők ezek.

Nálunk ilyen sötét következményektől nem kell tartani. Ha az a segítség, a melyet a város a munkanélkülieknek adott, nem is tudta a szükségét teljesen pótolni, mindenestre megnyugtató jele volt annak, hogy a hatóság ismeri kötelességét és annak erejéhez képest igyekszik eleget tenni. Ez azonban csak egy lépés volt, olyasmi, mint az injekció, a melylyel az orvos a fájdalmat

egy pillanatra csökkenté, de a szervezetet nem gyógyítja vele. A munkanélküliség gyógyítása azzal kezdődik, hogy minden közmunkát, a mely eddig kisebb, vagy nagyobb akadályok miatt megfeneklett, sürgősen kiragadnak a formák és tárgyalások utvesztőiből, és gondoskodnak arról, hogy ez mielőbb közmunka legyen, és a közmunka meg is legyen kezdhető.

A tüzérszárnya építése két milliós munka; tehát olyan, a mely az iparosok, munkások és napszámosok meglehetősen nagy számát tudná lekötöni. A jelen pillanatban ez van előtünk és ez az, a mi a kaszárnya-építést lehangosabban sürgeti. Mi elvégre, oly hosszú várakozás, olyan nagy bőjt után, még várhatnánk a tüzérszárnyára; a monarchia harcképessége is talán meg lenne egy ideig anélkül; de a munka krízise, — és ez borzalmasabbnak ígérkezik a tőke krízisénel, amely már mulóban van — nem tűr halasztást.

A város a maga részéről bizonyára így fogja föl a kérdést. Kívánatos lenne, ha katonai részről is ez egyszer ilyen oldalát néznék az ügynek; részletkérdések, különleges óhajások és kikötésekkel nem komplikálnák azt és nem állanak útját annak, hogy az építés mielőbb, lehetőleg tavasz elejével meginduljon. Máskor merész vágnak tünhetett föl egy kaszárnya-építés dolgának ilyen gyors elintézése; most azonban a körülmények ilyen kivételes gyorsaságot pa-

A halál huszárja.

Irta: Benda Jenő.

— Meghalt! — jelentette az orvos egyszerűen és szárazan, mint az olyan emberhez illik, aki megszokta, hogy az életnek ezt a legnagyobb és legfájdalmasabb misztériumát szimpla, mesterségbeli dolognak tekintse. A szanatórium tulajdonosa az ágy lábánál állt és savanyu arccal megvakarta a fejét. Ha az orvosnak mestersége volt a betegség és a halál, neki az üzletéhez tartozott mind a kettő. A betegség: mások szenvedése, halálféltelme, reménye, kétségbeesett hajszája az élet, az egészség után — a jó üzlet. A halál: az az üzletnek vége és mind az a kellemetlenség, ami egy szanatóriumban az ilyen halálesettel együtt jár. Hamarosan átszaladt a fején, hogy még csak délelőtt tiz óra, a halottat itt kell tünni szobájában egészen estig, éjszakáig és ez egy olyan házban, ahol annyi ember retteg, irtózik a haláltól, kellemetlen, nagyon kellemetlen dolog. Az orvos egykedvűen rendezte el a halottat az ágyában. A kifejtett férfi teljesen összeaszott a hosszú betegség alatt, keble felett összezsugorított kézzel, csukott szemmel úgy feküdt ott az ágyon, a vörös takaró alatt, mint egy kis gyerek. A sarokból csendes sirás hallatszott. Lizi sirt ott, derék piros arcú, kissé kövérkés stájer lány, aki a beteget már négy hónapja ápolta.

A szanatóriumtulajdonos idegesen és bosszankodva fordult hátra.

Mi baja? Miért sir? No nézze! — fordult a doktorhoz — úgy bóg, mintha a völegényét siratná!

Az orvos nevetett és menni készült. Neki már nem volt több dolga ebben a szobában. A szanatórium tulajdonosa kiadta a rendeletet:

— Lizi! Bezárni az ablaktáblákat, ha elmegy, csukja be jól az ajtót és egyelőre nem kell szólni senkinek.

Nem szóltak senkinek, az elsötétített, kulcsra zárt szoba egy darabig megőrizte titkát. Ebédájában azonban már mindenki tudta, hogy a magyar ur meghalt és a szomorú szenzáció árnyékos fátyolt vetett a többi beteg kedélyére. Senki sem beszélt róla, de mindenki erre gondolt az asztalnál; amikor egy egy nehezebb beteg hörgő, elszorult géggel köhögni kezdett, a többiek összenéztek. Ijedt nézéssel kérdezték egymástól az emberek, a halál kapujában szorongó szerencsétlenek: ki következhetik ezután? Senki sem akart magára gondolni, erőltetett vidám dolgokról kezdtek nagy fennhangon beszélni, azután megijedtek a saját fennhanguktól, a saját vidámságuktól és egyszerre elhallgattak. Ebéd után a szanatóriumtulajdonos automobilra ült és bement Grácba, a temetés és az elszállítás iránt intézkedni. Amikor

visszajött, a vendégek — enyhe juliusi este — vacsorára várva, a hallban dideregtek. A direktor vidáman, jovialis kedvvel vegyült el közöttük. Ez is az üzlethez tartozik: élesíteni a bizalmat, a reménységet azokban, akik még élnek. Vidám tréfákat mondott, amiket a halvány, vastag kendőkben és őszi felöltökbe burkolt vendégek halvány mosolylyal jutalmaztak. És mindenkinek külön-külön halkán, suttogó szóval elmondotta:

— Nem lehetett másképp, emlékeznek rá, amikor ideérkezett: csak egy váz volt, egy alig vánszorgó roncs. Sokat élt ez az ember, az asszonyok tették tönkre! Az asszonyok! Halottakat nem tud életre ébreszteni az orvosi tudomány!

Vacsoraidő alatt megérkezett a halott rokona. Ez az egyetlen rokona volt, ez is távoli, másod- vagy harmadizigleni, ennek kellett örökölni az egész vagyont és pedig sok sok vagyont, mert még a hajdani vig élet után is elég maradt. Rosszul öltözött, szerény és félszeg ember volt a rokon, aki nagyon idegenül és kelletlenül érezte magát ezen a drága, előkelő helyen. Szinte alázatosan helyeselt mindent, amit a szanatóriumtulajdonos intézkedett, a halottat egy pillanatra megnézte, azután sietve menekült ki a nehézságu homályos szobából. A hallban várt, amíg az utolsó vendég is lefekszik aludni és a halottat el lehet szállítani. Közben türelmesen rága otthonról hozott rosszul sze-

rancsolnak és azt hisszük, ezeket a körülményeket a katonai felsőbb hatóságoknak is figyelembe kell venni. Végül is valami katonai érdek van abban, hogy minél kevesebb ujonejelölt és tartalékos legyen kénytelen Amerikába szökdösni, akik idehaza nem tudnak munkához, kenyérszerzéshez jutni.

Rosenberg Gyula halála.

— Az elhunyt képviselő aradi kalandja. —
Fővárosi tudósítónktól.

Budapest, február 12.

Ma délelőtt tíz óraker hosszasan szenvedés után ötvennyolc éves korában budapesti lakásán meghalt Rosenberg Gyula az *abrudbányai* kerület munkapárti országgyűlési képviselője, akiről Mikszáth Kálmán azt írta egyik országgyűlési karcolatában, hogy „korának legszebb férfija volt.” Ezelőtt két három évvel mutatkoztak rajta az érlelmeszedés tünetei, Gisingenben keresett betegsége ellen gyógyulást s jól érezte magát, a midőn a fürdőhelyről visszatért. 1912. őszén a bécsi delegációban a tengerészeti bizottság előadója volt, akkoriban nagyon sokat dolgozott és ennek következtében visszaesés állott be betegségében. Budapestre betegesen hozták vissza s azóta csaknem megszokás nélkül a betegszobában töltötte idejét. Betegsége alatt a felesége, született *Texeira de Mattos* Karolina ápolta, akivel huszonöt évig boldog házasságban élt. A legutóbbi napokban az orvosok konstátálták, hogy a beteg menthetetlen és hosszasan szenvedéseitől ma délelőtt váltotta meg a halál. Az elhunytat feleségén kívül nyolcvanhárom éves anyja gyászolja. Temetésének ideje még nincsen megállapítva. A holttestet birtokára, a vasmegyei *Taplányfára* fogják szállítani és a családi sírboltban helyezik örök nyugalomra.

A parlamentnek eme kiváló tagjáról érdekes visszaemlékezést eleventett fel *Lustig Andor*, a vas- és fémipari részvénytársaság igazgatója.

Tudvalevő, hogy Rosenberg Gyula 1885-ben párbajt vívott *Batthyány István* gróffal, ki sérülésébe belehalt. A halálos duellum, mely Buziáson történt, természetesen óriási feltűnést

keltett országszerte. Rosenberg arképét minden képes újságban látni lehetett. A huszonnyolc éves ifjú mindaddig Buziáson maradt, míg ügye egy kissé feledésbe megy. Néhány héttel a párbaj után egy vasárnap Aradon át Budapestre akart utazni. Rosenberg Aradon kiszállt, hogy a vonatcsatlakozást megvárja. Mivel elég sok ideje volt, gyalog jött be a városba, ahol a vasárnap délután sétáló tömeg a képeslapok arképei nyomán felismerte őt.

Néhány perc alatt háta megett több száz emberre növekedett a tömeg, kik között volt több párbajjellenes ember is, ki holmi lincselést emlegetett. Rosenberg Gyula izgatottan látta, hogy a tömeg folyton szaporodik háta megett. Mikor a Szabadság-térre érkezett, elhatározta, hogy bemegy *Lustig A.* üzletébe és oltalmat kér.

— Rosenberg Gyula vagyok — mondotta az üzletben — a tömegtől nem tudok megszabadulni. Engedjék meg, hogy itt várjam meg, míg a nép tovább áll.

A jelenlevők rövid időre becsukták a boltajtót és a hátulsó ajtón kiengedték a nevezetes embert, aki a legutóbbi aradi választáson mosolyogva beszélgetett a *Lustig* családdal a szerencsés megmeneküléséről. E párbaj miatt akkor kilenc hónapi államfogházra ítélték, de e büntetését a király kegyelme három hónapi államfogházra szállította le.

EGYESÜLETI ÉLET.

26,000 liter tej
az aradi tüdőbetegeknek.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, február 12.

A Tuberkulózis elleni küzdelem aradi egyesülete által föntartott aradi dispensaire a napokban terjesztette föl évi jelentését a tüdővész leküzdésének országos irányítására hivatott országos és központi bizottságnak. A terjedelmes jelentés adatai meggyőzően tanuskodnak arról a nagyarányú munkásságról, amelyet a dispensaire orvosai a tüdőbeteg munkásbiztosító pénztári tagoknak és az intézethez forduló szegénysorsu tuberkulózisoknak gyógykezelésével, kiképzésével és segélyek kiszolgáltatásával kifejtettek.

A jelentés adataiból kiemeljük, hogy az intézetet az elmúlt évben 1814 beteg kereste föl, akik közül 1038 pénztári tag volt. A jelentkezők közül 803 férfi, 615 nő és 396 gyermek. Az ismételten jelentkezők száma 1248, ebből 687 pénztári tag. A tuberkulózis 1362 esetben, pénztári tagoknál 702 esetben állapított meg. Köpetvizsgálatok száma 1663, pénztári 964, ezekből pozitív 293, pénztári 154, negatív 1370, pénztári 810. Valamennyi fertőző tuberkulózisban szenvedő *Dettweiler* féle üveget és lysoldatot kaptak. Az intézet 150 esetben lakások fertőtlenítése iránt is intézkedett és általában nagy súlyt helyezett a betegek lakásainak megvizsgálására. A betegek látogatása során lakás megfelelőnek, 148 tűrhetőnek és rossznak minősítették. Gyógyszersegélyben: tejsegélyben 295 és laktósegélyben 6 t-részesült. A kiosztott tej mennyisége 25.942 t volt, 2786 korona értékben szegénysorsu 3235 korona értékben pénztári betegeknek. Betegek közül 24 a budakeszi és a gyulai natóriumba való elhelyezésre és 7 gyermek az állami gyermekmenhely útján helyeztetett.

Az aradi dispensaire mintaszerű működését misem bizonyítja jobban, mint az a sok megkeresés, amely az ország minden részéből az intézet felszerelésének, beosztásának és ügymenetének közlése iránt az egyesülethez érkezik. Különösen nagy súlyt helyez a tüdőbeteg-gondozó intézet a specifikus tuberkulinkezelésre és a *Fridmann*-féle szer megszerzése végett is közvetlen érintkezésbe lépett a berlini tanárral, de *Kabdebó György* dr. dispensaire-orvosnak Berlinben a szérum gyógyeredményeiről szerzett tapasztalatai nem indokolják a *Fridmann*-féle szérum megszerzése iránti intézkedéseket. A legújabb gyógykezelési módok alkalmazása, az egyöntetű segélyezés és tuberkulózis-statisztika ügyében egyébként február második felében Budapesten szaktanácskozás lesz, amelyen az aradi intézet mindkét orvosa, *Grosszmann Emil* dr. és *Kabdebó György* dr. résztvesz.

A dispensaire jelentésével egyidejűleg az egyesület betérjesztette az 1913. évi számadásait a belügyminiszternek és Arad városának, mivel az állami, illetve városi segélyt megszavazó határozat a számadások bemutatását követeli. Elkészítette még az egyesület az az évi költségvetést is, amely módot nyújt arra, hogy az intézet szélesebb alapokon fejthesse segélyezési akcióját. Ehhez azonban első sorban a nagyközönség támogatása szükséges és ezért az egyesület ez uton is fölkeri a közönséget, hogy a tuberkulózis elleni áldásos küzdelmet az egyesület tagjai közé való belépéssel és önkéntes adományokkal elősegítse. Az adományokat *Mikosevits Iván* városi adópenztári ellenőr, egyesületi pénztáros veszi át.

lelő olesó szivarját. Tizenegy óra felé bő raglán-kabátban odajött hozzá a szanatórium-tulajdonos.

— Mehetünk! — sugta a fülébe, mintha valami tiltott dologra készülének. — A kapu előtt vár az automobil!

A rokon kérdőleg nézett föl rá, a szanatóriumtulajdonos elérte ezt a tekintetet. A kezével intett: „Az” már előre ment!

Amikor beültek az automobilba, a rokon még mindig szájában szorongatta az olesó otthoni szivar osutkáját. Már szinte bajuszát égette, még mindig tartogatta és nagyokat szippantott belőle.

— Ugyan dobja már el! — mondotta neki a szanatóriumtulajdonos. — Adok magának egy jó szivart.

Haragos barna, karosu formájú gyűrűs szivart vett elő. Mind a ketten rágyújtottak. Az automobil megindult velök. A szegény rokon életében most ült először automobilban. Mélyen leszívta az illatos szivar füstjét és ülésén hátradőlve élvezte a szédítő rohanás gyönyörűségét. Vak sötétben nyargalt velök az autó, csak a kaszált fű illatáról érezte, hogy most mezőn keresztül vezet az országút. Egy kis esit szédült és mámoros volt a mai nap sokfajta eseményétől, a hirtelen elutazástól, melyre összekunyorált kölcsönpénzen kellett elindulnia, attól a nagy változástól, mely az életében beköszöntött. Arra gondolt, hogy a rokon pesti házában most már két automobil várja, ezen-

tul ő is mindig autón fog járni, mindig ilyen illatos szivart fog szívni. És boldog volt, szerette volna magához ölelni a melléte elfutó illatos mezőket, szeretett volna hangosan kacagni, kiabálni, kiszállni az autóból kitért karokkal nekifutni a mezőségeknek. De mindezt nem lehetett, zavartan, szinte felősen húzta meg magát az autó szögletében és a szemét mereszgette, hogy az utból lásson valamit. Egy faluba fordultak be, ahol apró emeletesházak sorakoztak két oldalt. Az automobil lámpása mellett megcsodálta az üzletek és koresmák gótbetűs fölírásait, tetszett neki, hogy az utcán járó-kelő néhány ember süvegelve áll félre az utjukból, hirtelen meredek hegyi utcának vágta neki, egy-kettőre kinn voltak a faluból. Még egy perc és megálltak a temető kőfalas kerítése előtt.

A halottaskocsi már ott állt a kapu előtt. A kis temető halottas házában akkor rendezték el a halott éjszakai szállását. A rokon kötelességéhez híven megvizsgált mindent és mindennel meg volt elégedve. Fekete drapériák borították a halottasház egész belsejét, a szűk folyosót és a négyszögletes belső helyiséget. Fekete drapéria-függönyök a bejáratnál, a ravatal mellett két oldalt óriási kandelláberekben hosszú gyertyák. A gyertyákat sajátkezűleg húzta távolabb a koporsótól, nehogy valami baj történjék, a koporsókat maga helyezte a ravatal lábánál. Pálma és más déli növények zsúfolásig megtöltötték a kis kamrát, a sarokban pedig zsinóros fekete ruhában feszesen és tiszt-

teletteljesen állt a temetkezési vállalat szolgálja a halál huszárja. Az ő dolga lesz, hogy örököve megvirradjon a koporsó mellett. A rokon lelkére kötötte, jól vigyázzon mindenre, azután automobilra ült az egész társaság, az acetilénlámpa vakító reflexe és a motor zakatolása lassan-lassan halt el a hegyi uton.

A halál huszárja a bejárón csüngő fekete drapériának támaszkodva nézett utánuk addig, amíg az utolsó nesz is elhalt. Akkor leült a kőküszöbre, cigarettát sodort és halkán, egykedvűen füttyüreszni kezdett. Egyszerre elhallgatott, füllelve hallgatódzott. Gyenge nyikorgás a temetőküszöb felől. Valakinek csikorgó a homlok a lába alatt. Egy fehér alak bontakozik ki a sötétből.

— Ki az? — kérdi a halál huszárja csodálkozva.

A fehér alak ebben a pillanatban a halottaskamara előtt derengő gyenge fénykörbe lép és megismeri.

— Maga az, Lizi? Mit akar?

Lizi kezében egy marék virág. Szép fehér margarették, piros vadszékfűk, csenge-tüvirágok. A hang egy kissé remeg a fölnulástól:

— Itt akarok maradni! Megigérttem neki, hogy itt maradok. Az első éjszakán!

A halál huszárja vállat von:

— Legalább ketten leszünk! Tessék helyet foglalni! — és helyet enged maga mellett a küszöbön.

(*) Az aradi Patronázs Egyesület február 13 án délután 4 órakor Urbán Iván báró főispán elnöklésével Aradvármegye főispáni hivatalában választmányi ülést tart, melynek tárgysorozata a következő: A patronázs menhely létesítése. Az 1913. évi számadás felülvizsgálására kiküldendő 3 tagú számvizsgáló bizottság megválasztása. A tisztikar, illetve választmány kiegészítésére teendő javaslat elkészítése. Az ez évi rendes közgyűlés napjának meghatározása és előkészítése.

A szalámigyáros váltói.

— A simándi pap feljelentése. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad február 13

A váltóhamisításért tegnap letartóztatott Haber Gyula aradi szalámigyáros kihallgatását a rendőrségen ma folytatta Szecepkovszky István rendőrhadnagy. Ma azokra a váltókra nézve történt a kihallgatás, amelyeket Haber két aradi pénzintézetnél értékesített összesen ezeregyszáz korona értékben. A kereskedő beismerte, hogy ezekre a váltókra is ő hamisította az elfogadók nevét.

Haber ellen már néhány héttel ezelőtt feljelentést tett váltóhamisítás címén Popescu Kornél simándi lelkész, emiatt azonban a kereskedőnek aligha lesz baja, mert sem bűnjelét nem lehetett találni, de magának a cselekmények célja sem volt az, hogy a lelkészt megkárosítsa. Popescu ugyanis vevője volt Habernek még abban az időben, amikor Simándon faüzlete volt. A vásárolt áruk fedezésére a lelkész váltót adott a kereskedőnek, aki ezt a fedezeti váltót Westfried Mór simándi kereskedőnél értékesítette. Mikor ez a váltó lejárt Haber elment a paphoz és kérte, hogy adjon az összegről új váltót. Minthogy ez alkalommal Popescu nem mondta meg határozottan, hogy ez a második váltó csak az elsőnek a prolongálására használható fel, Haber a kilencszáznegyven korona összegről kiállított váltót elvitte a békésmegyei takarékpénztár zserindi fiókjához, ahol leszámoltatta és a pénzt felvette. Mikor ez a váltó lejárt, Haber rendezte is a takarékpénztárnál, s a váltót azután megszemlétette, mert — mint ma kihallgatásán mondotta — neki semmi érdeke nem fűződik ahhoz, hogy ezt a váltót megőrizze és

felmutathassa. Mikor azután a Westfriednél elhelyezett első Popescu-féle váltó is elérkezett a lejáráthoz, ezt Haber már nem tudta kifizetni és így tudta meg a lelkész, hogy a kereskedő az általa másodszer adott váltót nem az elsőnek prolongálására használta fel és ekkor feljelentést tett ellene a rendőrségen. A váltót a rendőrség persze már nem találta meg a házkutatás alkalmával.

Mai kihallgatásán Haber ezt a cselekedetet is beismerte. A rendőrségen a kihallgatást most már befejezték és ha az összes bűnjeltek együtt lesznek, átkísérik Habert az ügyészséghez.

Halál az automobilban.

— Feldarabolt holttest. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, február 12

A múlt hónap végén hirtelen megbetegedett egy dúsgazdag gyöngyösi kereskedő, Pallaghy Benő, aki a kis mátraalji város életében nagy szerepet játszott. Képviselője volt a városi törvényhatóságnak, virilis polgár, mindenféle egyesületek és választmányok tagja, sőt elnöke, szóval a kis városban előkelő, szereplő egyéniség. Nős, családos ember. Mikor megbetegedett, egy gyöngyösi orvost hívtak hozzá, aki megvizsgálta, s kijelentette, hogy operáció szükséges.

Maga azonban nem vállalkozott a műtetre, hanem azt tanácsolta, hogy vigyék fel a beteget Budapestre, s itt valamelyik kórházban végeztessék el az operációt. Pallaghyék nyomban sürgönyöztek Budapestre egy itt lakó rokonuknak, Gumberth Iván gazdasági egyesületi titkárnak, hogy béreljen a beteg számára külön szobát a Szent István-kórházban s küldjön érte fűtőt, betegszállító automobilt. A rokon el is járt a dologban, az automobil iránt pedig a mentőkhoz fordult.

— Sajnos, — válaszolták onnét, — mi nem foglalkozunk vidéki betegszállítással, de tessék a 137—16. telefonszámot felhívni, az az Automobil betegszállítási vállalat irodája, azok elvállalják a dolgot.

Gumberth felhívta a jelzett számot s a vállalat el is fogadta a szállítást. Háromszáz koronát kért az automobilért s külön ötven koronát a kísérő orvos honoráriumaként. Az egyezés létre is jött. Február elsején délelőtt tizenegy órakor megállt az automobil Pallaghyék

mondja, tépjem össze! Majd egy másikat irunk! Akkor egy másik asszony nevét mondta. Végül felkacagott, azt mondta, csak tréfált, szép asszonyok nem szoktak a halálos ágyánál randevuzni. Sokáig, nagyon sokáig ijedően kacagott, azután egyszerre csak a párnába tette az arcát és elkezdett sírni. Borzasztó volt, ahogy zokogott... borzasztó...

— És azután? —
— Ez este volt, vacsora tájban. Másnap reggel meghalt. Olyan jó ur volt! És olyan szép fiatal ember...

A jó Lizi szemében megint könnyek voltak. A hold akkor kelt föl, derengő fény öntötte el a temetőt. Az egymást keresztező, tiszta, porondozott utak fehérrel tarkították a sirok között, márványkeresztek sűrűn glédába álltak, a völgy felől egyhangú muzsikával hangozott a tücsökcsiripelés. A jó Lizi sóhajtott és felállt a küszöbről. A kamara felé mutatott:

— Be szeretnék menni!
A halál huzárja eldobta a cigarettáját és megindult előre. A halott kiaszott, viaszárga arcéle kiütközött a szemfedél fehérségéből. Lizi letérdelt a koporsó lábához és halkan elmorogott egy imádságot. Azután halk lépésekkel odalépett a ravatal fejéhez és a margarettákat, vadszégfűket, esengővirágokat odatette szépen a halott keblére. A fellobbanó gyertyák fényénél olyan volt, mintha a halott két imádságosan összekulcsolt kezével ezeket a virágokat szeretettel, féltő gondossággal magához ölelné...

gyöngyösi háza előtt. A beteget lehozták, befektették az automobilba s az orvos kíséretével elindultak. A hozzátartozók közül senki sem kísérhette a beteget. Amikor a nagybeteg s az orvos délután két óra tájban Budapestre értek, Pallaghy Benő, a keleti pályaudvar tájékon, az automobilban meghalt. Az orvos bevitt a kórházba a halottat, itt azonban nem vették fel, mire kivitte a Szvetenay-utcai boncoló-intézetbe. Itt letette, aztán hazament. Nyugodtan, mint aki elvégezte a dolgát. Nem értesítette a családot, sem arról, hogy Pallaghy meghalt, sem arról, hogy a holttestel mi történt. A vállalat, mely a maga háromszázötven koronáját jó előre felvette, szintén nem tartotta érdemesnek, hogy megbízóit értesitse a beteg sorsáról.

A család nem is tudta, hogy mi történt Pallaghy Benővel. Az automobil elindulása után újabb táviratot küldtek pesti rokonukhoz, hogy délután menjen ki a kórházba s nézze meg, megjött-e a beteg és hogy érzi magát. Gumberth Iván kiment a Szent István-kórházba, Pallaghy Benőt azonban természetesen nem találta ott. A kórházban nem is tudtak róla felvilágosítást adni. A portás vagy elfelejtette, vagy nem akarta megmondani, hogy beteget ugyan nem hoztak, de halottat igen s hogy a holttestet a boncoló-intézetbe vitték. Gumberth Iván estig várakozott a kórházban, s mikor a beteg akkorára sem érkezett meg, a rendőrségre sietett s bejelentette, hogy a beteg automobilostól elűnt. A rendőrség megindította a nyomozást s másnap délre megállapította, hogy Pallaghy Benő a boncoló-intézetben van, ahol ismeretlen holttestként kezelik. A kísérő orvos, aki lakásáról hozta el a beteget s a vállalat, mely hozzátartozóinak a nevére nyugtát is állított ki a háromszázötven koronáról, nem is mondta meg a boncoló-intézetben a halott nevét, hanem ismeretlenként adta át a morgue őreinek.

Másodikán délután tudta meg Gumberth Iván, hogy nagybátyjával mi történt. Időközben megérkeztek Gyöngyösről Pallaghy Benő hozzátartozói s velük együtt ment ki Gumberth is a boncoló-intézetbe. Itt egy szolga fogadta őket, azzal közölte, hogy a halottjukat szeretnék hazavinni. A szolga keresztülvezette őket egy csomó termen, aztán egy ajtó előtt azt mondta:

— Várjanak, majd kihozom!

A szolga bement s az ajtót nyitva hagyta, A várakozók jól láthatták, mi történik odabenn. A terem sarkában lift volt. Azon egymásra dobálva, valóságban halomban feküdtek a holttestek. A szolga odament a lifthez, lábánál fogva megfogta az egyik holttestet, keresztüldobta a vállán és kihozta.

— Ez az? — kérdezte.

— Nem ez — felelték a szomorú rokonok.

A szolga visszavitte s akár egy zsákot, úgy dobta a halom tetejére. A jelenet vagy négy-szer megismétlődött. Végre a kilences számú halottban felismerték Pallaghyt. A kellő igazolás s a rendőri engedély felmutatása után ki is adták a rokonoknak a holttestet. Vihették haza. De milyen állapotban? A holttest valóságban darabokra volt boncolva, Fejének hiányzott a fele, az agyvelő ki volt véve, a gyomor helyén hatalmas lyuk tátongott, egyik lába tőből le volt fűrészelve s ezt a lábat a szolga utólagosan kereste meg. A boncoló-intézetben a nélkül, hogy a halál utáni törvényes huszonnégy órát s a hozzátartozóknak a halottól való intézkedéseit bevárták volna, szétarabolták Pallaghy Benőt. Így, szétvagdalva vitte haza a gyászoló család Gyöngyösre, ahol az egész város részvéte mellett tegnapelőtt temették el. Az automobil betegszállító vállalat s a törvényszéki orvostani intézet emberei ellen pedig a család ügyvédje utján bűnvádi főljelentést tett.

Lizi leül. Megborzongva néz maga körül. A halál huzárja látja ezt, már elkészült a cigarettasodrassal, rágyújt és azt mondja:

— Nem fél?

— Egy kicsit! — feleli Lizi. — Amíg idejöttem. Most már nem annyira! Es maga?

A halál huzárja fölnevet:

— Én? Nekem ez a mesterségem! Én már el sem válok tőle, amíg el nem temetik. Holnap délután vele utazom!

— Egészen Budapestre?

— Igen! Egészen Budapestre! Máskor még messzebb is. Ezek a gazdag emberek, amikor érzik, hogy nemsokára vége, világnak indulnak, vándorolnak egyik országból a másikba, egyik doktortól a másikhoz. Mintha lehetne a halál elől megszabadni. Én azután szépen hazaviszem őket. Kit Magyarországra, kit Bajorországra, Szászországra, Galiciába. Volt már olyan is, akit Oroszországra vittem. Hiába van pénzünk: a haláltól nem lehet megszabadni.

— Hogy félt pedig a haláltól! Hogy szeretett élni! Sokszor mondta: „Az élet ez minden! Van e szeretőd Lizi? Ha nincs akkor keresz magadnak hamar, mert az ember sohasem tudhatja meddig...? Neki sok, nagyon sok szeretője lehetett!”

— Honnan tudja?

— Az utolsó napokban folytonosan azt kérdezte: Nincsen-e levele? Nem jött-e sürgöny? Várt valakit! Egyszer azt mondta, sürgönyözni akar, „üljek le és írjam. Leültem: egy asszony nevét mondta. Leírtam: nem azt

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel nappal)	357
Szerkesztőség (csak éjjel használható)	
mellékállomás	151
Kindóhivatal és hirdetés osztály	151
Nyomda	151

Schmidt Mici gyilkosának elfogatása.

(Két perditát fojtott meg. — Beismerte a bűnököt.)

Távirati tudósítás.

Prága, február 12.

Egyik itteni szállodában elfogtak egy holtoltvajt, aki szakaszvezető egyenruhát viselt. A letartóztatott gyanus alakot elvitték a rendőrségre, ahol szenzációs vallomást tett. Beismerte, hogy

ő gyilkolta meg annak idején Schmidt Micit Bécsben,

kinek gyilkosát oly sokáig keresték hasztalan. Ezenkívül bevallotta, hogy

egy másik nőt is meggyilkolt Prágában a Josefstadtnban.

A gonosztevő neve Sochor Lipót, bécsi születésű és most huszonnégy éves. Több büntetést is terheli lelkét. Rendszerint egyenruhában követte el gaztetteit. A rendőrségen elmondotta, hogy a Schmidt Micitől elrabolt holmikat háromszáz koronáért zálogosította el egy hordárral, a zálogcédulákat pedig elégette.

Sochor Lipótot a rendőrségen délig vallatták és ekkor beismerte, hogy Schmidt Mici utcai leányt és Kuhl Ilona prágai rendőri felügyelet alatt álló leány meggyilkolását ő követte el. Sochor a következőképpen adta elő gyilkosságai részleteit.

— Tavaly június huszonkilencedikén megismerkedtem Bécsben a Körthner-strassén Schmidt Micivel. Szállodába mentünk és itt összeveszttem vele, mert Schmidt Mici nem akart egy nagyobb bankjegyből visszaadni Szóváltás, majd heves veszekedés fejlődött ki közöttünk és ennek folyamán a leányt letipor-tam és megfojtottam. Mikor a leánnyal végeztem, leszedtem a rajta lévő ékszereket, magamhoz vettem és kimenekültem a szállodából. Másnap, június harmincadikán egy hordárral zálogházba küldtem az értéktárgyakat és háromszáz koronát kaptam érte. Ezzel a pénzzel még aznap Prágában utaztam és ott első dolgom az volt, hogy katonai egyenruhát vásárolok és ebben a ruhában bujdos-tam egész Csehországban. Majd egy szállodába mentem szolgálni és ott kisebb lopásokba keveredtem. Végre ismét Prágába mentem és itt január tizenkilencedikén megismerkedtem Kuhl Ilona rendőri felügyelet alatt álló leánnyal és vele szintén azon különböztem össze, mert nem akart egy százkoronából visszaadni. Hasonló körülmények között fojtottam meg, mint Schmidt Micit.

Ezután beismerte, hogy több lopást követett el, Csaszlauban és Kastenberghen zsarolási kísérleteket követett el, de ezek nem jártak eredménnyel.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Tanító és joghallgató. A múlt év október havában kinos incidens történt a Hegyaljai Villamos egyik kocsiában. Mihutia György gyoroki felekezeti tanító és Vatian Romulus joghallgató összeszólalkoztak a veszekedés tettelegességig fajult. Kölosönösen feljelentették egymást tetteleges becsületsértés miatt s a máriáradnai járásbíróság egyenként 20—20 korona pénzbüntetésre átváltoztatható 1—1 napi fogházra ítélte őket. Felebbezés folytán most az aradi törvényszék büntető felebbviteli tanácsa foglalkozott az ügyvel, amely a tanuk vallomásából úgy látta, hogy Mihutiat nem terheli semmi s ezért őt felmentette, míg Vatianra vonatkozólag az elsőbíróági ítéletet hagyta jóvá.

§ A vitás tartozás. Gécs János békéscsaba-i malomtulajdonos nemrégiben sikkasztás miatt feljelentést tett az aradi kir. ügyészségnél Staudt Ferenc aradi pékmester ellen, aki a múlt év augusztusában csődbe jutott. Gécs feljelentése szerint Staudtnak 3000 korona értékű gabonát adott bizományba, de a pék az összeggel nem számolt el. Domokos központi vizsgálóbíró kihallgatta Staudtot, aki azt vallotta, hogy nem ő, hanem Molnár Istvánné aradi péküzlet tulajdonos kapta Géctől a lisztet bizományba. Molnárnét, akit most hallgatott ki a vizsgálóbíró, beismerte, hogy a három waggon lisztet ő kapta, de tagadta, hogy a teljes összeggel tartozna, mert házbértartozásból és romlott áru visszaküldéséből neki viszontkövetelése van.

Affér az utcán.

— Revolver és kutyakorbács. —
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, február 12.

Kinos jelenet folyt le ma este 7 óra tájban az Andrassy-uton a Münz-féle üzlet előtt. Opre Péter joghallgató inzultálni akarta Vörös László dr. lapszerkesztőt, aki revolvért rántva akadályozta meg Oprét szándékában. Az ügy előzményei a következők:

Mint a többi lapok, az Aradi Ujság is, amelynek szerkesztője Vörös dr., foglalkozott azzal a feljelentéssel, amelyet ismeretlen tettesek ellen hétezer korona ellopása miatt tett az aradi rendőrségen Opre Péter, az aradi Katalin gőzfürdő tulajdonosa. Az Aradi Ujság cikkében a rendőri nyomozásnak azzal a részével foglalkozott, amely annak megállapítását tűzte ki célul, hogy volt-e tényleg Oprének pénze.

Opre ezt sértésnek vette s egyáltalán azon az állásponton volt, hogy a cikk személyes tendenciájú s ezért megbízottai, Miclea Szevér dr. és Gerdanovics Aladár utján magyarázatot kért Vöröstől. Vörös a magyarázatkérésre egy levelet intézett a megbízottakhoz, amelyben arra az álláspontra helyezkedett, hogy a lovagias elégtételadást megtagadja.

— Konstatálni kívánom — írta — hogy a cikket a rendőrségtől kiadott adatok alapján írtuk meg, annak személyi éle nincs és benne személyi sértés nem foglaltatik. Abban pedig, hogy a rendőrség által kiadott eseményeket megírjuk, magunkat senki által befolyásolhatni nem engedjük. Ha Opre ur e nyilatkozat tartalmával megelégedve nincs, forduljon a bírósághoz.

Opre ezzel a magyarázattal nem volt megelégedve s elhatározta, hogy tetteleges elégtételt vesz.

Ma este hét óra tájban Opre Tamás dr. fogorvossal a jégpályáról jött s körülbelül az Andrassy tér és a Petőfi-utca sarkán találkozott Vörössel, akit személyesen nem ismert. Opre elvált kísérőjétől s odalépve Vöröshöz, megszólította: — Opre vagyok. Ismét kérdelem, nem ad lovagias elégtételt?

— Nem! Forduljon a bírósághoz!

Opre most a zsebébe nyult s kutyakorbácsot vett elő, de még mielőtt karját felemelhette volna, Vörös dr. revolvért rántott s szó nélkül támadójának szegezte. Opre még egy lépést közeledett, de most Vörös rákiáltott:

— Ha még egy lépést tesz, keresztüllövöm!

Egy pillanatig farkasszemet néztek az ellenfelek, aztán Opre zsebre tette a korbácsot, sarkon fordult, valamint románul odaszólt Tamás dr.-nak s vele együtt távozott. Az izgalmas utcai jelenetnek számos nézője volt.

Hamiskártyás nagykereskedő a leleplezői ellen.

— A „mutyista“ álkölosön üzlete. —
Saját tudósítónk telefonjelentése.

Eperjes, 1 bruar 12.

A múlt év novemberében történt, hogy az eperjesi Berger-kávéház külön szobájában, ahol mindennapos találkozókat adtak egymásnak az ottani uri társadalom hazárdörjei, hamiskártyázáson csipték rajta Tornai Odont, egy tekintélyes fanagykereskedőt.

A leleplezés előre megrendezett színpadi jelenet volt. A társaság két előkelő tagja régtől figyelte a megtévedt embert és megállapították, hogy a játék megkezdése előtt Tornai ügyesen kicseréli a pincér által szervirozott kártyacsomagot és zseniális leleményességgel praparált makaó kártyát csempész helyébe. Ugy, hogy mint bankár mindig tisztában lehetett kinek mennyije van. A leleplezés viharos jelenetek között játszódott le. Tornai megtörve vallotta be manipulációit s följajánlotta, hogy vagyonából a társaság tagjainak minden veszteséget kiegyenliti. Erre írásos kötelezvényeket is adott.

A társaságban szereplő urak ebben megnyugodtak. Kölosönösen becsületszavukat adták, hogy a történeteket senkinek el nem árulják, hogy Tornait, aki különben korrekt és disztigvált gentleman hírében állott, megmentsék a teljes erkölcsi romlástól. A szerencsétlen Tornai Odón nem mert többé mutatkozni Eperjes utcáin. Az egész város egyébről sem beszélt, mint a kártya-botrányról.

A hamiskártyás egzisztenciája írelé félelmetesen megindult a lavina. Üzleti hitele elpusztult s különben is passzívakkal terhelt százezres vállalkozásait csőd fenyegette. Tornai Odón végre egy napon megszökött Amerikába. Hogy azokat a bizonyos kártyaveszteségeket kifizette-e, nem tudni. Tény, hogy az az előkelő hazárdjátékos, aki Tornai leleplezését inszenizozta, elsőnek vezetett kielégítési végrehajtást Tornai vagyonára, mely a sebesváráljai és gombosszentgyörgyi erdőségekben 90—110.000 korona értékű fában fekszik. A végrehajtató december 6 án nyújtotta be az eperjesi járásbírószághoz végrehajtás iránti kérvényét, melyben közjegyzői okirattal igazolta, hogy a 9500 kor. követelés kölcsönből áll fenn, melyet ő Tornai Odónnak készpénzben kifizetett. A kielégítési végrehajtást mar másnap, december 7-én foganatosították. A végrehajtás ellen Tornai Odón apósa, Reich József dr. fővárosi ügyvéd kitogásokkal élt. Beadványa, melyben súlyos vádakkal fordul a felperes ellen, érdemleges részében a következőképen hangzik:

Felperes nekem kölcsön címen 9500 koronát soha nem adott, én tőle 9500 koronát kölcsönkép, de más címen se kaptam, én neki 9500 korona kölcsöntökével soha nem tartoztam és nem tartozom, az egy álkölosönügylet, melyet a tisztelt . . . ur törvényszabta hivatása ellenére az erkölostelenség legerősebb fegyverével rám erőszakolt, ő ezáltal engem és szerencsétlen családomat erkölosileg és anyagilag teljesen tönkretett. Ezen törvényellenes eljárásának alapját képező tényállást ellenjegyző ügyvédem, — ki mint apósom és gyermekem nagyatyja, azok erkölcsi és anyagi érdekeit megóvni szent kötelességének tartja, — a valóságnak megfelelően a következőkben terjeszti elő:

Eperjesen és Bártfán a kártyaasztal a társadalmi életnek a fokélye; felperes engem odavitt; titkos jelzésű levelekben folyton odacsalogatott, velem mutyizott és gyengeségemet, sőt még naivságotam és becsületelességemet is fel-

használva — mert mikor az alanti hajszát megindította, becsületszavamat vette, hogy erről ne szóljunk senkinek — engem hamis kártyázással vádolt és a kellemetlenségek kikerülése végett kegytelen voltam elfogadni azon törvényellenes ajánlatát, hogy állítólag 9500 korona kártyavesztését kölcsönnek ismerjem el, sőt arról még közjegyzői okiratot is irjak alá.

... Mindezek alapján a fenti ügyvédem által tisztelettel esedezem a tekintetes kir. járásbíróshoz:

miszerint jelen kifogásaim tárgyalására harmincnapot kitűzni, erre a peres feleket beidézni és a befejezett tárgyalás, illetve a kereszttülvitt bizonyítékok alapján a fenti számú végzést összes jogkövetkezményeivel együtt hatályon kívül helyezni, a végrehajtás folytatását pedig jelen ügy jogervényesség elintézéséig felfüggeszteni méltóztassék. Tisztelettel Tornai Ödön.

Az eperjesi járásbírószék december 22-én a nyilvánosság kizárásával tárgyalta az ügyet. A tárgyalás azzal végződött, hogy a bíróság elutasította a kifogásokat, mert a végrehajtható kérte a kifogások elutasítását s tagadta a kifogásban foglalt tényállásokat. És minthogy csakis okiratok szolgálhatnak a kifogások fölötti eljárásnál bizonyítéknak, kifogással élő pedig okiratot felmutatni nem volt képes, a kifogásokban foglalt tényállások s azon döntő körülmény, hogy az ügylet érvénytelen, beigazolást nem nyert, a kifogások el voltak utasítandók. A kért tanúbizonyítást a bíróság a törvény tiltó rendelkezése folytán nem rendelhette el.

A bíróság február 9-ére tűzte ki az árverést. Hétfőn perdült meg a dob Tornai Ödön anyagi romjai felett.

Halottszállítás

Amerikából Aradmegyébe.

(Bonyodalmak egy aradmegyei nő halála körül.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, február 12.

Amilyen szokatlan körülmények között halt meg Amerikában Vid Róza soborsini származású jobbmodu nő, olyan különösnek ígérkezik a temetése is. Vid Róza évekkal ezelőtt vándorolt ki Amerikába, ahol elég szép vagyona tett szert. Passaic városában telepedett le. Az 1913. év december havában vonatra ült, hogy egyik közeli városban lakó rokonait meglátogassa, a vonaton azonban hirtelen rosszul lett és meghalt.

Mivel Vid Róza még magyar állampolgár volt, az amerikai hatóságok megkeresést intéztek Aradmegye alispáni hivatalához, hogy illetőségi községében intézkedjenek a halotti anyakönyvbe való bevezetése iránt. Ez azonban nem mehetett egyszerűen. A szerencsétlen nő hozzátartozói ugyanis elfeledték bejelenteni az amerikai hatóságnak, hogy mely napon halt meg s Amerikában csak annyit tudtak megállapítani: mikor és hol találták meg holtan? A törvények értelmében azonban ez nem elegendő az anyakönyvvezetéshez.

Azonban Vid Róza holtteste körül egyéb bonyodalmak is vannak. Amerikai rokonai tudták, hogy az elhunyt nőnek nem volt szándékában haláláig Amerikában maradni és mindég azt emlegette, hogy addig nem nyugszik, amíg haza nem jön. Mivel a nőnek elég szép vagyona maradt, a rokonai elhatározták, hogy haza fogják szállítani a holttestét és Soborsinban temettetik el.

Engedélyt kértek a szállításra Aradmegye alispáni hivatalától, amely azonban még nem adta meg rá az engedelmet. Előbb tudnia kell,

hogy milyen betegségben halt meg Vid Róza. Ugyanis ha ragályos betegségben pusztult el az Amerikába szakadt magyar nő, akkor a halálkozás napjától egy esztendeig nem adható meg a szállításra az engedély. Igen ám, de még azt sem tudják pontosan, hogy mely napon hunyta le a szemét örökre a tengerentúli világrészből hazavágyódó Vid Róza.

Értsülésünk szerint a rokonoknak az a tervük, hogy az esetben, ha nehézségek támadnának a holttest hazaszállítása körül, akkor a nő hulláját odakint elégetik és csak hamvait hozzák haza a magyar földnek.

Fordulat az aradi Forgalmi Bank bűnyében.

— A vizsgálóbíró megszüntető végzése. —
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, február 12.

Körülbelül két év előtt nagy feltűnést keltett Aradon egy fiatal pénzintézetnek, az Aradi Forgalmi Bank részvénytársaságnak gyors összeroppanása. A rövid idővel előbb alapított intézetet nagy veszteségek érték, a részvényesek zugolódva látták, hogy a Forgalmi Bank vezetősége nézetük szerint nem védi, nem képviseli megfelelően a részvényesek érdekeit. Amikor már a nagy bajokat, az alapításnál történt hibákat nem lehetett tovább takargatni, a megkárosodott részvényesek közül többen bűnvádi feljelentést tettek az intézet igazgatói, illetve alapítói ellen.

Ebben a több, mint másfél év óta folytatott bűnyügyi vizsgálatban most rendkívül érdekes fordulat következett be:

Domokos László vizsgálóbíró megszüntette végzésével a bűnyügyi vizsgálatot és a Forgalmi Banknál történteket kereskedelmi vétségé minősítette.

A Forgalmi Bank ügyében az aradi rendőrség bűnyügyi osztálya hónapokon keresztül folytatta az ügyesség megbizásából a nyomozást, amelynek során — mint ezt akkoriban az Aradi Közlöny megírta — az intézetnél történt súlyos mulasztások egész sorára vetettek fényt. Szecekovszky Teofil rendőrhadnagy lefoglalta és bűnyügyi zár alá vette a Forgalmi Bank levelezéseit, könyveit, amelyeket azután Boross Dezső és Kepes Armin törvényszéki könyvszakértők részletesen átvizsgáltak. A rendőri nyomozás és a könyvszakértők hivatalos véleménye a következőkben foglalta össze a Forgalmi Bank alapítóinak feltűnő szabálytalanságait:

Az intézet alakuló közgyűlését az alapítók összehívták, anélkül, hogy az alapítókéne a törvény által megkövetelt harminc százaléka tényleg be lett volna fizetve. Az alapítók — ezek közül különösen Hanthó Sándor dr. és Tapolicsányi Kálmán — mintegy nyolevanháromezer korona névértékben mások nevére részvényeket jegyeztek és megállapítást nyert, hogy erre az állítólagos részvényjegyzőktől felhatalmazásuk nem volt. Az intézet alapítási díjait aránytalanul nagy összegben számolták el. Az igazgatóságban olyan tag is szerepelt, aki részvényeire egyáltalán nem teljesített befizetést.

Nagy részletességgel foglalkoztak a könyvszakértők különösen a Forgalmi Bank és a debreceni — azóta megszűnt — Nagymagyaralföldi Bank kapcsolatával és azzal a körülbelül 1200 darab részvényvel, amelyet e bank utján állítólag szindikátus jegyzett. A könyvekből és mellékletekből azután kitűnt, hogy ezt a részvényt nem jegyezték le, erre

fizetések nem történtek. Egyik súlyos vádpont volt még az is, hogy a Forgalmi Bank alapítójának és később intézeti ügyészének Hanthó Sándor dr. volt aradi ügyvédnek egy kilencezer koronás régebbi tartozását magára vállalta.

Az iratok ezekkel az adatokkal kerültek át a vizsgálóbíróhoz, aki több tekintetben pótfolyomozást rendelt el, majd pedig kihallgatta az alapítók közül különösen megvádolt Hanthó Sándor dr.-t és Tapolicsányi Kálmánt. A volt bankügyész arra hivatkozott, hogy a kérdéses kilencezer koronát ügyészi költségek címén irták javára, a többi vádpontok tekintetében pedig úgy ő, mint Tapolicsányi igyekeztek győngíteni a rendőri nyomozás adatait.

A vizsgálatban idáig történtek után némileg meglepte a Forgalmi Bank ügyeit ismerőket, hogy a vizsgálóbíró csupán kereskedelmi vétséget állapított meg a pénzintézet alapítói terhére. Az érdekes végzés indokolásában, amelyet Farkas Győző dr. önálló hatáskörrel felruházott törvényszéki jegyző referált, a következőkben foglalja össze az intézkedés indokolását.

A rendőrség által lefolytatott nyomozásban és a könyvszakértők becsatolt véleményében felhozott bizonyítékok nem alkalmasak arra, hogy a bűnvádi eljárás folytatható legyen. A legsúlyosabb vádnál: hogy Hanthó Sándor dr. a Forgalmi Banknál indokolatlanul számlája javára irtott kilencezer koronát, el kellett fogadni az ügyvéd előadását, amely szerint ezt az összeget előzetes ügyvédi költségeire kapta és ezzel még ma is elszámolásban van. Ameddig az elszámolási viszony — amelyet a Forgalmi Bank részéről is megerősítettek — véget nem ér, ezt az ügyet nem lehet bűnyügyi eljárás alapjává tenni.

A nyolevanháromezer korona fiktív részvényjegyzés tekintetében a vizsgálóbíró végzése arra utal, hogy

a részvényeket valóban mások nevével jegyezték le, irták alá az alapítók, azonban ezzel nem követtek el okirathamisítást, csak kereskedelmi vétséget.

A kereskedelmi törvény ugyanis megállapítja, hogy ha valamely részvénytársaság alapításánál hamis adatokat használnak fel, de azokat az állítólagos aláírókkal szemben nem érvényesítik, akkor csupán kereskedelmi vétségéről lehet szó. Ebben az esetben is kétségtelen, hogy egyes alapítók meghatalmazás nélkül nagyobb összegű részvényt jegyeztek bizonyos nevekre, de az így hamisított aláírottakat bizonyítéknak nem használták fel, azok alapján a valóban részvényt nem jegyző aláírásoktól befizetéseket nem követeltek, tehát voltaképeni okirathamisítást nem követtek el. Kereskedelmi vétségé minősíti azután a végzés az egyéb konstátált szabálytalanságokat az alapítási költségek, fiktív folyószámlák, törvénytelenül tartott alakuló közgyűlés körül.

A Forgalmi Bank ügye azonban aligha kerül egyhamar a kereskedelmi bíróság elé. A vizsgálóbíró végzése ellen kétségtelenül felhívható a vádtanácshoz az aradi királyi ügyesség is és a részvényesek egy csoportját képviselő Kele Gyula dr. ügyvéd. Az érdekelt és körülbelül

százezer korona vagyonukat vesztő részvényesek

nemrégiben újabb bizonyítékra hívták fel az ügyesség és a vizsgálóbíró figyelmét. Ismeretes, hogy a Forgalmi Bank hosszas tárgyalások után megszűnt, illetve a múlt év elején fuzionált az Országos Vasutas Takarékos aradi fiókjával. A beolvadást megelőzőleg a Forgalmi

ominózus részvényjegyzéseit tisztázni kellett és a két intézet megbízottai 1913. január 21-én okiratba foglalták azt a megállapodást, hogy a megbukott Nagymagyaralföldinél levő nyolcvanháromezer koronás részvény folyószámlát, mint meg nem történt befizetést stornirozzák. A megállapodást a vasutasbank részéről Mérey és még egy igazgató, a Forgalmi Bank nevében pedig Fekete Alajos, Pick Ernő és Váradi Ödön dr. írták alá.

A károsult részvényesek ennek a szerintük fontos bizonyító erővel bíró okmánynak lefoglalását kérték. Hivatkoztak egyúttal arra is, hogy a lefoglalt iratok között van a Nagymagyaralföldi Bank levele is, amely egyenesen kijelenti, hogy ez a 83.000 korona csak formai át- és visszavezetés volt, de a könyvszakértőket majd meggyőzik arról, hogy ez az összeg átment a pénztáron is. A kért lefoglalás azonban eddigelé nem történt meg.

A vizsgálóbíró nagyérdekű végzését megkapja valamennyi érdekelt fél, az ügyészség, a gyanúsított alapítók, a feljelentő részvényesek számszerint harmincketten.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Péntek: *Tökéletes feleség*, operette. (C. bérlet.)

Szombat: *Tökéletes feleség*, operette. (A. bérlet.)

Vasárnap: Délután: *Varázskeringő*, operette. Este: *Tökéletes feleség*, operette. (B. bérlet.)

Tökéletes asszony.

(Operette 3 felvonásban. Írták: Brammer Gyula és Grünwald Alfréd. Fordította: Harsányi Zsolt. Zenéjét szerzte: Lehár Ferenc. Bemutató előadás.)

Az Éva óta ma jutott a közönség ismét Lehár premiérhez. A nagy operett komponistának minden ujdonsága a legnagyobb várakozásokat ébreszti a művész világban és a közönség körében egyaránt, és ez a nagyfokú várakozás meglátzotta a ma esti bemutatón is. Várakozásteljes zűfolt nézőtér előtt került színre a Tökéletes asszony, amelynek bemutatójával szokatlan hosszú ideig késett az aradi színház, holott muzsikában a legértékesebb Lehár kompozíciókkal ékes ez a darab, és a szövegírók is sok mulatságosat tudtak nyújtani az illusztris zeneszerzőnek.

A Tökéletes asszony az a szerelmes asszonyi típus, aki minden trükkre hajlandó, csak hogy a maga számára biztosítsa a csapódár hajlandóságu férjet. A szolid, kokettéria nélküli asszony, egy ügyes, ötletes leány tanácsára, akinek életét a szoknyabolond férj mentette meg és álnév alatt mindjárt szerelmet is vallott, Párisba megy, ahonnan mint a saját nővére tér vissza és temperamentumával egészen magába bolondítja a saját férjét. A nagy elbolondítás utolsó stádiumában, leleplezi magát az asszony és a férj boldogan öleli magához a feleségét, akiben a szende ártatlanság mellett, annyi férfibolondító temperamentum is van, amennyi egy orfeumdivának is becsületére válnék.

Ez a magva a Lehár operett librettójának. A házaspár mellett boldogsághoz jut a vízből kimentett milliomos leány is, akit a Tökéletes asszony reménytelen imádója Don Juan egy késői leszármazója vezet oltárhoz.

Az átlag librettóknál sokkal különbséghez Lehár értékes, komoly partitúrát komponált. Nem az ugynevezett „fűlbemászó“ operett zene dominál, amelyik első hallásra ott

zsong a fülünkben és amelyik mindjárt beveszi magát a memoriánkba, hanem stílusos muzsikát kapunk, aminek a szépségeire lassan jövünk rá, hogy aztán megszeressük és mindig tudjuk élvezni. Valamennyi zeneszám után felzúgott a közönség tapsa és Lehár geniusza ma megint hódító nagyságában uralkodott a színházban.

Az előadás a gondos előkészület jegyében folyt le. Legnagyobb sikere Győző Alfrédnek volt, aki a Don Juan ivadékot adta elragadó humorral, decens finomsággal és mindenkit megvesztegető jókedvvel. Szokatlan, hogy a primadonnák szereplése mellett több siker jut ki egy férfi szereplőnek, de ennek konstatacióját az igazságos elbírálás szinte parancsolja. Diósi Nusi adta a címszerepet, minden igyekezettel, a nála már megszokott külső sikerek mellett. Meglepetésszámba menő ujat, külön kiemelendőt nem kaptunk, holott a szerep alkalmas volna nagyobb szabású szubrett produkciókra. Toaletti és hajdiszei az egzotikumokat kedvelő divattulzók extázisával találkozott, Fekete Miklós altábornagy azonban, ha még Aradon állomásoznék, bizonyosan eltíltaná a hadsereget a Tökéletes asszony előadásaitól. Érthetetlen volt Pataky Vilma passzivitása Karmen szerepében, annál inkább, mert megszoktuk, hogy a legkisebb szerephől is igyekszik elsőrangot produkálni énekszámával, különösen Zerkovitz Rudolfnak egy hangulatos, pompásan hangszerelt kupléjával nagyon szép sikere volt. Ocskay Mihály játszotta Cavoletti vikontot. Éneke tetszett, játéka azonban még mindig a dilettantizmus színvonalán mozog és tulgyors beszédjéről leszoktatni a rendező feladata. Barics Gyulát megtapsolták Kortrewszky gondokaművész humoros szerepében.

A közönség nagyon jól mulatott a Lehár ujdonságon, melynek sikerült bemutatója a Tökéletes asszonynak is megalapozta a Lehár operettek hosszú életét.

H. G.

* **Tüntetés a német színtársulatok ellen.** *Budapestről* jelentik: Az egyetemi ifjuság körében azóta, hogy a bécsi trüppök korai vendégszereplése nyilvánosságra jutott, sokat foglalkoznak ezzel a kérdéssel, persze a legelőbb hangon. Az egyetemi ifjak elhatározták, hogy a bécsi izlésroftás ellen akciót indítanak és ha csak lehetséges, megakadályozzák azt, hogy a főváros két színházában egy időben németül játszanak. Az akció részleteit titokban tartják és a mozgalom vezetői naponként gyűléseket tartanak, amelyen a további teendőket beszélnek meg.

* **A színház jelentései.** A *Tökéletes asszony*, amely csütörtöki premierjén nagy sikert aratott, uralja a heti műsort. Lehár operettje a csütörtöki bemutatón kívül, még négyszer, pénteken, szombaton, vasárnap és hétfőn kerül színre.

A *Varázskeringő vasárnap délután*. Legutóbb a *Varázskeringő* reprizét fogadta nagy tetszéssel a közönség, úgy, hogy a direktió a pompás Strausz-operettet vasárnap délutánra is kitűzte.

Luxemburg grófja. Az elmúlt évek sok forró estje, pazar sikere fűződik Luxemburg grófjához, amelynek ugy a zenéje, mint érdekes meséjű librettója, sohasem tévesztettek hatást. Angélat, a szerelmes szívű énekesnőt Pataky Vilma játsza, a temperamentumos társalkodónót Diósy Nusi. Uj lesz ebben az előadásban Barics is, aki a címszerepben egy egyéniségének megfelelő, pompás szerephez jut. Győző is, aki Brissand festő szerepében pompás alakítást fog nyújtani.

Pygmalion. Csodásan szép, poétikus, regényes mesét szőtt Shaw, amikor megírta a maga szenzációs sikerű vígjátékát, a *Pygmalion*-t. A budapesti Vigszínházban került színre, szenzációsan nagy sikerek közepette; az aradi

színház drámai személyzete ambícióval készül a csütörtöki bemutatóra. Szendrey Mihály színgazgató számottevő szerepet játszik a *Pygmalion* előreláthatóan nagy sikeréért: Szendrey játsza ugyanis a Shaw darab vezetőszerepét, míg mellette a többi szerepekben a drámai ensemble legjobbjai sorakoznak.

* **Hajsza öt világrészen keresztül.** (Grandiózus detektívdráma az Apollóban.) Régen volt olyan nagyszabású eseménye a mozinak, mint az „Utazás a föld körül“ című detektívdráma, a melyet most mutatott be az Apollószínház a legteljesebb siker jegyében. A megszokott detektívdrámáktól nagyban eltér ez a kép, amely nem az idegek felcsigázására pályázó lehetetlenségekből áll, hanem mesterien megkomponált érdekességével köti le a figyelmet annyira, hogy a néző az alatt a két óra alatt, míg a dráma bemutatása tart, valóságos rabja a nagyszerű cselekménynek. Egészen új, merészen eredeti helyzetekkel és ötletekkel találkozunk; nincsen egyetlen jelenete ennek a hatfelvonásos képnek, amely kópia volna. Van még egy másik kiválósága ennek a művészi kiállítású detektívdrámának. Az az idegizgató hajsza, amely a cselekmény alapja, öt világrészen keresztül vezet s a fölvételek tényleg mind az öt világrészen készültek. A darab lebilincselő meséje mellett gyönyörű látképek tárulnak elénk s a látványosság és az érdekesség fokozott élvezetet nyújt a publikumnak. A mai premieren jóval az előadások előtt minden jegy elkelt s az Apollóba özönlő közönségnek bizony nagyrésze kimaradt. Ép erre való tekintettel e helyen közli az Apolló igazgatósága, hogy az előadások pontosan 5, 7 és 9 órakor kezdődnek s lehetőleg mindenki előre váltsa meg a jegyét.

4256

* **Magányosan ezer tavasz közt.** Furcsa köntösű szimpla papirtáblába öltöztetett verskötetet ajánlkozta meg ezzel a címmel Ligeti Ernő, aki Nagyváradon nemcsak ismert költő, hanem jó tollu újságíró is és a Nagyvárad Napló szerkesztéseért felel. Amily keresetlen szokatlan kívülről a kis verskötet, époly szándékosan különcök benne a versek. Ligeti Ernő pompás ritmus-érzéssel, sok gondolattal, hangulatosan, szépen versel és ha sok is benne az, amit nem kell épen nyugatosnak, holnaposnak, modernnek mondani, elég ha váradinak mondják: ez a magakeresés, ez a végigpróbálása minden hangnak, verstechnikai nehézségnek, volt a jó hangulatnak, és mind csak arra vall, hogy Ligeti Ernő nem öreg versfaragó, hanem fiatal, izmos költő.

* **Csillárok a sülyedő hajón.** Egy Amerikát járt magyar poeta lelkének lángja lövel át e verskötet minden egyes során, azzal a kiforrott, megállapodott tisztánlátással, amelylyel egy idegenbe vetődött magyar a hazai állapotokat nézi. Szabó László, a verskötet szerzője, akinek nev már nem ismeretlen hangzású, érzékeny, áradózó lelkének minden sóhaját, bánatának, honszeretetének minden árnyalatát, sugarát beleszötte lágyan csengő verseibe. Előszavában, mely hü tükrét adja keblében forrongó érzésnek, hiven elmondja, hogy mi vitte, mi indította nagy utjára, át az oceánok tajtékzó habjain. A szép érzésteljes poémakkal telt kötet Singer és Wolfner kiadásában jelent meg.

* **Az aradi társulat Hódmezővásárhelyen.** Az aradi színtársulat drámai együttese négy estén át, csütörtökön, pénteken, szombaton és vasárnap, Hódmezővásárhelyen játszik. A Konventbiztos, A titok, Utolsó csók 1913. kerül színre a hódmezővásárhelyi vendégtársulatok idején.

* **Közkívánatra ma utoljára mutatja be az Uránia a szezon slágerét „A kék egér“ bohózatot.**

3

* **Kerpel kölcsönkönyvtára számos ujdonsággal bővült.** Vidékre is pontos kiszolgálás. A könyvek tiszták. Havi díj K. 1:40, vagy kötetenkint 10 f. Ugyanott *zenemű-kölcsönző is*: 291

* **Az összes könyv- és hangjegy-ujdonságok Kerpelnél.**

291

Aradi választókerületek beosztása.

— Kilencezerkétszáz szavazó. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától

Arad, február 12

Arad két választókerület lesz, két képviselőt küld az országgyűlés képviselőházába, még pedig titkos szavazás útján történt választás útján. Ezek a pozitív tények, amelyek a képviselőház előtt fekvő és a választói kerületek beosztásáról készült törvényjavaslatból is meg tudhatók. Minthogy a kedden tárgyalásra kerülő javaslat szerint a kerületek beosztása a jövőben nem a törvényhatóságok, hanem a belügyminiszter dolga, aki azt rendelettel intézi el, Aradon a közönség és a törvényhatóságok képviselői a beosztásnál nem nyilvánulhatnak meg közvetlenül és így módja sem lesz a polgárságnak, hogy a beosztás elintézésére befolyást gyakoroljon.

Azonban még sem történik meg ez a nagy jelentőségű munka a város meghallgatása nélkül, sőt a város képviselői Urbán Iván báró főispán és Varjassy Lajos polgármester ebben az ügyben igen beható tárgyalásokat folytattak, alapos studium után juttatták el véleményüket az öket meghallgatni kívánó belügyminiszter elé. A nyilvánosságot nem informálják arról, hogy mit proponálnak, mert mint említettük, a döntés a miniszter kezében van.

Minthogy a kerületi beosztás az a csontváz ama gépezethez, amellyel a nemzeti akarat megnyilatkozni fog és minthogy a leglényegesebb ujtás a törvényjavaslatban, hogy a városok követküldési jogát a törvényhatósággal felruházott városokra korlátozza, oly kerületi beosztást kell találni, — tekintetbe véve, hogy a szavazás titkos is lesz — hogy a lakosság értelmi és vagyoni átlagos színvonalában meg legyen a biztosíték arra, hogy e jogi formával a tömeg veszélytelenül élhet. Ez a szempont felül emeli a kérdést minden pártpolitikai érdeken. Ezt az utasítást adta a kormány a főispánoknak, mikor arra szólította fel őket, hogy a kerületek beosztására vonatkozólag tájékoztató véleményt mondjanak.

Aradon a praksisba ez annyit jelent, hogy lehetőleg mindkét kerületben egyrészt egyenlő számban helyezkedjenek el a szavazók, másrészt pedig a város lakosságának kereskedői és iparos jellege minden kerületben egyaránt jusson kifejezésre és így a parlamentben is a maga valódi érdekeinek szószólóit küldhesse. Eme szempontok szerint tehát a mostani közigazgatási kerületek szolgálnak alapul a kérdés eldöntésénél.

A tárgyalások folyamán az alakult ki, hogy az I. és III. kerület egyesítése alkotja az első, a II. és IV. kerület egyesítése alkotná a második képviselő választó kerületet. Ez azonban csak egyik megoldási módzat, amely mellett a földrajzi fekvés szerinti beosztás is alkalmas beosztási szempontokat nyújt és az is megvitatás anyagául szolgált. Kidolgozásra került egy olyan beosztási tervezet is, amely szerint a Széchenyi-utca lenne a választó vonal a két kerület között. A miniszter kezei közt van a város térképe, a szükséges statisztikákkal együtt és tőle függ, hogy melyik prozódiumot fogadja el.

A kerületi beosztással egyidőre számítások történtek, az új választói törvény alapján, a szavazók számának meghatározására is. Minthogy a komplikált összeírású eljárásra vonatkozólag a kormány még semmiféle utasítást

nem adott, a számítások pontosak nem lehetnek. Hozzávetőlegesen azonban annyit már meg lehetett állapítani, hogy Aradnak 9200—9500 választója lesz. Ez a szám legfeljebb ha 2—300-al változik a hivatalos összeírás alatt.

Feljelentés

a hercegprimási hivatal ellen
(Wallburg báró okirathamisítási vádja.)

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, február 12.

Ismeretes az a szélmalomharc, amelyet Ernő főherceg gyermekei, a Wallburg bárók folytatnak azért, hogy megkaphassák édesanyjuk hagyatékát. Szélmalomharcnak mondjuk az egészet, mert hiszen a szegény Wallburg bárók nemcsak a hagyatékot vesztik el, hanem még a nevüket, a bárói címerüket is és visszasüllyednek abba az ismeretlenségbe, amelyet édesanyjuk neve, a Skublits név jelent.

Wallburg Ernő bárónak még 1901-ben ajánlotta Bachrach dr. bécsi ügyvéd, aki a királyi család ügyeit viszi, hogy adnak neki egy pár százezer koronát, ha nevével, a Wallburg báró névről lemond és családjával együtt kimegy Amerikába. A Habsburg bajszu és arcu báró — bár nagy szegénységben élt — az ajánlatot visszautasította, mert négy fia van, akiket nem akart megfosztani a bárói rangtól, amelyet nem tőle, hanem nagyapjuktól, Ernő főhercegtől kaptak.

Az önértékes ember azonban mindig megjárta ezzel az önértékeséssel, mert az egykori daliás főhadnagyot, aki főhadnagy korában havi kétezer korona apanázst kapott Ernő főhercegtől, elkezdtek üldözni. Az üldözésekbe beletörtődött már az erősen öszülő Wallburg Ernő báró, de abba sehogy sem akar belenyugodni, hogy a nevét elvegyék tőle.

Az egyik fia ma már katonasor alá került. Wallburg báró magyar állampolgár, de a fia Bécsből kapott katonai meghívót. Nem Wallburg bárót hívták be sorozásra, hanem a Skublits fiút. Wallburg bárók át sem vették az idézést; hiszen nem az ő nevükre szólt az. De újabb idézést is kapott a fiatal báró, ismét Skublits néven. Ezt már átvette az apa, Wallburg Ernő báró. Kiderült az idézésből, hogy a Wallburg bárók anyakönyvi adatai 1909-ben a hercegprimási hivatal rendeletére lettek kijavítva. A hercegprimási hivatal a Wallburg bárókból egypár tollvonással Skublits gyerekeket csinált.

Csak a napokban közölték az ujságok báró Wallburg nővérének, Szimicsnének pörét, amelyet Ernő főherceg hagyatéka iránt indított s amely pörben Schön Lajos bíró eskü alatti vallomásra kötelezte Strachwitz Mór grófot, Ernő főherceg volt főudvarmesterét. A gróf azt a vallomást tette, hogy tudja, hogy Skublits Laura együtt élt Ernő főherceggel és a főherceg el is vette őt feleségül. A bírót ezután az eljárása után azonnal szabadságra küldték.

Most újabb fordulat állott be a dologban, A katonai idézés már egyenesen a létezőkét veszélyezteteti Wallburg fiunak és az édesatyja, Wallburg Ernő báró ma ügyvédje útján bűnvádi feljelentést adott be a budapesti törvényszéken okirathamisítás miatt a hercegprimási hivatal és ismeretlen tettesek ellen.

A feljelentés ma érkezett a törvényszékhez.

Fővárosi detektívnyomozása Aradmegyében.

— Az ügyvédné gyűrűjének rejtélye. —
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, február 12.

Érdekes aradmegyei ügyben folytat nyomozást a fővárosi államrendőrség, amelynek egyik detektive kiderítette, hogy egyik aradmegyei község jegyzőjének felesége még leánykorában eltulajdonította egy fővárosi ügyvéd feleségének értékes gyémántgyűrűjét. Az uriaszony bevallotta bűnét s csak azzal védekezett, hogy a gyűrű értékéről fogalma sem volt, azt hitte, hogy üvegköves utánczat.

Mintegy két hét előtt megjelent a budapesti főkapitányságon Brachfeld Hugó dr. ügyvéd neje és ismeretlen tettes ellen lopás címén főljelentést tett. Az uriaszony elmondotta, hogy Kálmán-utca 19. szám alatt levő lakásából eltűnt egy platina-foglalatu 3000 korona értékű briliáns gyűrű.

A főljelentés ügyében megindult a nyomozás. A főkapitányságon Kovácvics detektívre bízta a tettes kinyomozását. A detektív hozzálatott munkájához. Kihallgatta Brachfeldék személyzetét, figyelemmel kísért mindenkit, aki a lakásban meg szokott fordulni, de hiába, a több napig tartó fáradságos nyomozás semmi eredménnyel nem járt.

Ekkor a detektívnek az a gyanuja támadt, hogy a lopást nem a feljelentés megtételének idejében, hanem sokkal előbb követhették el. Ennek alapján folyt tovább a nyomozás. A detektív sorra vette a házban régebben bejáratos embereket és a hónapokkal előbb ott szolgált személyzetet. Ilyenformán gyanuba került a családnál régebben alkalmazásban volt nevelő. Ez két hónap előtt avval hagyta el szolgálati helyét, hogy férjhez megy.

— Nagyon megbízható, tisztességek nőnek ismertem a nevelőnőt — szolgált felvilágosítással Brachfeldné. Nem hiszem, hogy ő volna a tolvaj.

A detektív nem vette figyelembe az urhölgy mentő felvilágosítását és tovább nyomozott ebben az irányban s megállapította, hogy a nevelő egyik aradmegyei körjegyző felesége lett. A nyomozás folyamán oly sok terhelő gyanuk merültek fel a fiatal asszony ellen, hogy Kovácvics detektív elutazott az aradmegyei községbe folytatni a munkáját.

Egy órával később, hogy a detektív odaért, már nyitjára jutott a látszólag rejtélyes módon eltűnt ékszer titkának. Megállapította ugyanis, hogy a fiatal jegyzőnél láttak a községbeliek egy csillogó, fehér kő gyűrűt.

Ezekután a detektív nyíltan felléphetett. Még azon a napon vallatásra fogta a volt nevelőnőt. Ez legnagyobb csodálkozására nem tagadta a lopás elkövetését, sőt az első felszólításra beismerte, hogy elvitt urnójától egy fehér, üvegköves gyűrűt, amelyet értéktelennek tartott, mert üvegnek látszott és nem is vágta az üveget.

— Hol az ékszer? — kérdezte a detektív.

— A családemnek adtam — volt a rövid válasz.

Előkerült a konyhából a kis román pesztonka, aki megerősítette, hogy asszonya neki adta a gyűrűt, melyet ő a szemét között elveszített.

Az uriaszony nem tudta a detektívnek a gyűrű kövére vonatkozó felvilágosítást megadni és ezért ékszerészhez utasította. Itt végre kitűdött az igazság. A briliáns ugyanis laposra

volt csiszolva és így nem is foghatta az ásvogót.

A detektív még másnap megtette a budapesti rendőrkapitányság előtt jelentését s az eljárás a megtévelyedett uriaszony ellen megindult.

Lelőtt gyári főmérnök.

— Az anarchista munkás bosszuja. —

Távirati tudósítás.

Trieszt, február 12.

Borzalmas gyilkosság történt ma reggel a trieszti *Stabilimento Tecnico* gyárban. Egy munkásember lelőtte a gyár vezető mérnökét, mert nem tudott kegyeret adni a családjának. Reggel kilenc órakor ment ma be a gyárba Pichler János a *Stabilimento Tecnico* főmérnöke. Pichler legfőbb tisztviselője a gyárnak, harminchat esztendő, családos ember. Bécsből került Triesztbe, ahol a hajógyárnál kapott alkalmazást. A szorgalmas, ambiciózus ember csakhamar a gyár élére került, az igazgatóság teljesen rábízta a *Stabilimento Tecnico* vezetését. Pichler jó ember volt, akit szerettek a munkásai. Valósággal apai gondossággal bánt velük, de nem tűrt el semmiféle hanyagságot, mulasztást. Ez okozta a vesztét. A napokban hanyagság miatt pénzbüntetésre ítélte egy Zanier János nevű harminenég esztendő munkást. Zanieren nem javított a büntetés, mire Pichler tízenegy napra kitiltotta a gyárból.

Ma reggel kilenc órakor a főmérnök felhívatta irodájába a műhelyek vezetőjét, Zaffaros Kálmánt. A műhelyvezető megtette napi jelentését és átvette Pichler utasításait. Ép távozni akart, amidőn az ajtó előtt lármázást, veszekedést hallottak. Pichler szolgálja nem akart beengedni egy munkást gazdájához. A munkás a kitiltott Zanier volt. Félrelökte a szolgát és belépett a szobába.

— Mit akar itt? — kiáltott rá a főmérnök.

A munkás levett kalappal a kezében könyörögni kezdett: *vonják vissza a kitiltást.* Arra hivatkozott, hogy családjának nem tud enni adni, éhen vesznek, ha nem dolgozhat. Pichler tudta, hogy Zanier fogadkozása nem őszinte. Ahányszor megbüntették, mindig javulást fogadott, aztán ismét hanyagságot hanyagságra halmozott. A főmérnök ki is jelentette, hogy a büntetést nem engedi el. Az alázatos munkás ekkor kiabálni, gorombáskodni kezdett. Pichler azonban hajthatatlan volt.

— Ha nem bocsájtanak meg — kiáltotta Zanier — itt vérfürdő lesz! *Legyilkolok mindenkit!*

Ezzel revolvért rántott és a főmérnökre lőtt.

A golyó szíven találta Pichlert, aki holtan bukott le a padlóra. A munkás újra lőtt, a második golyó Zaffaros műhelyvezető homlokát surolta. A lövések zajára emberek rohantak be a szobába, a gyilkost azonban nem tudták elfogni, mert az ablakon keresztül elmenekült. A gyár igazgatósága, ahogy a gyilkosságról értesült, a gyász jeléül beszüntette a gyárban a munkát. Zanier keresi a rendőrség.

Triesztből jelentik éjjel: Pichler mérnök gyilkosságának a rendőrség nem akadtt nyomára. Ma a munkás lakásán házkutatást tartottak és számos anarchikus lapot és könyvet találtak. A gyilkos négy nap óta nem jelent meg a munkánál. A munkások ma délután ülést tartottak és elhatározták, hogy holnap újból elkezdik a munkát és minden tüntetéstől tartózkodni fognak.

HIREK.

Éhség-lázadás.

— Munkanélküliek véres zavargása. —

Távirati tudósítás.

Lemberg, február 12.

A gazdasági válság és a munkahiány következtében tegnap több száz ember gyülekezett össze Lemberg főpiacterén, megtámadták az élelmiszerárusítókat s kifosztották őket. A városháza udvarára vitték a fosztogatókat és ott zárva tartották őket, míg a vásár véget ért. Este a zavargás megisméllődött. Több száz főnyi tömeg Lemberg egyik külvárosában lerombolt néhány kocsimát és élelmiszert és alkoholt lopott. Egy hentesüzletből pénzt loptak el. Több üzlet kirakatát betörték. A rendőrség közbelépett és a fosztogatók közül tizenötöt letartóztatott. Egy rendőr megsebesült.

Lembergől jelentik: A munkanélküliek zavargása ma ismét nagy mérvet öltött. A mai nagy tüntetésben több ezer munkanélküli vett részt, kikhez egy csomó utcai suhanc csatlakozott. A Ring-platzon a tömeg oly fenyegető magatartást tanusított, hogy a kereskedők kénytelenek voltak üzleteiket bezárni. A tüntetők a járókelőket kövekkel dobálták meg. A rendőrség közbelépett és a tüntetőket, köztük Preisner képviselőt megtámadták. A rendőrök kilenven zavargót tartóztatnak le, ezek között harminchárom súlyosan sebesült volt. A törvénytiszteknek adták át őket.

Bécsből jelentik: Tegnap délután mintegy ezer főnyi munkátalan gyűlt össze a Schwarzerberg-téren és tüntetni ment a Ringstrasszéra. A parlament épülete elé vonultak, de ezt időközben erős rendőrséggel vették körül, a mely nem engedte meg, hogy a tüntető menet a parlament előtt megálljon. Az épület kapuját és bejáratait azonnal becsukták. A tüntetők tovább vonultak a Ring-strasszén a városházáig, a hol folytatták eszöndes tüntetésüket. A rendőrség ott is megakadályozta a tüntetés elfajulását.

— Milyen idő várható? A meteorológiai intézet jelentése. Nyugat felől lassu hőemelkedés várható. — Sürgönyprognózis: Nyugaton enyhébb.

— Nem fogadta a pápa Wied herceget. Berlinből jelentik: A *Tageblatt*nak táviratozók Rómából: Az olasz kormány kijelentette Wied hercegnek, hogy nem tehet hivatalos látogatást a Vatikánban, mert még nem koronázták meg és így látogatásával más udvart is elismerne Rómában, nemcsak a királyi udvart. Mint magánember azonban nyugodtan mehet a pápához. Wied herceg erre kérte a pápát, hogy fogadja magánkihallgatáson, a vatikáni körök azonban határozottan kijelentették, hogy vagy mint fejedelem jelentkezik kihallgatásra, vagy egyáltalában nem. Rómából jelentik: Wied herceg az éjjel 12 óra 15 perckor Castaldi kapitány kíséretében Bécsbe utazott. Bucsuétel céljából a pályaudvaron megjelent di Scalea herceg külügyi államtitkár, Borea d'Olmo palotaprefektus, de Martino külügyminisztériumi vezető titkár, az osztrák és magyar nagykövetség egyik tanácsosa, valamint a holland és romániai követ.

— Nem megy udvari bálba a német trónörökös. Berlinből jelentik: Általános föltűnést kelt a *Lokalanzeiger*-nek az a jelentése, hogy a trónörökös lemondott az udvari bálban való részvételről. A trónörökös e hirtelen elhatározásának okát senki sem tudja.

— Plagizál az udvari költő. Vilmos német császár udvari költője Lauff József ellen plágium-vádat emel, mint Berlinből jelentik, az *Eisenacher Tagespost* című ujság. Az udvari költőnek 1907-ben *Die Tanzmamsell* címmel megjelent egy regénye, amelyről az ujság azt állítja, hogy néhány részlete szó szerint meg egyezik August Beckernek 1882-ben megjelent *Mignon Eirtanz* című novellájával. August Becker, aki 1891-ben meghalt, a múlt század közepe táján ünnepelt írója volt Németországnak. Írásai azonban már értéküket veszítették. A vádat emelő ujság szerint más írók inspirációja is megérzik Lauff regényén. Lauff válaszáat nagy érdeklődéssel várják.

— Változás az orosz kabinetben. Pétervárról jelentik: A Kokovcev lemondásáról szóló ukázt a cár már tegnap aláírta. Kokovcev utóda Goremikin volt miniszterelnök lesz. A *Novoje Vremja* szerint, Goremikin miniszterelnöksége alatt Ruchlov mostani közlekedésügyi miniszter valószínűleg pénzügyminiszter lesz. Kokovcevet csak néhány hónap múlva nevezik ki párisi nagykövetté.

— Halálozás. Egry Ferenc nyugalmazott főgimnáziumi tanár ma este 78 éves korában hosszas szenvedés után, meghalt. Az elhunyt, akiben Egry Gyula, városi m. kir. állatorvos édesatyját gyászolja, egy emberöltőn, több mint negyven esztendőn keresztül becsületes, hűséges munkása volt a magyar kultúrának s mint pedagógust is általános tisztelet és becsülés övezte. Temetése szombaton délután 3 órakor lesz a Vécsey-utca 7. számú gyászszobából.

— Fejérváry Géza báró nagybeteg. Bécsből jelentik: A *Zeit* értesülése szerint Fejérváry Géza báró testőrkapitány állapota pár nap óta komolyra fordult. A beteget rádiummal kezelték, de ez nem járt eredménnyel és állapota mára rosszabbodott. Budapestről jelentik: Fejérváry Imre báró kijelentette, hogy apja állapota nem veszélyes és holnap látogatására Bécsbe utazik.

— Milliós fizetésképtelenség. Budapestről jelentik: A Mayer és társa gépgyári cég ma reggel váratlanul fizetésképtelenséget jelentett be. A passzívák összege mintegy háromnegyed millió lehet. A céget igen jó hitelűnek ismerték, és majdnem valamennyi nagy bank visszleszámitolási viszonyban állt vele. A bankok bizottságot küldenek ki a státus megállapítására.

— Határvillongás. Szófiából jelentik: Rustschuki jelentés szerint Gemandler mellett az új dobrudzsai határon határsértés történt. Négy román katona átlépte a bolgár határt és ott pusztításokat vitt végbe. A bolgár határőrök lövésekkel támadták meg a románokat, kik közül egyet halálosan megsebesítettek. A három másik hamarosan visszavonult. Az esemény óriási izgalmat keltett a lakosság között. Mindkét katonai hatóság bizottságot küldött ki az esemény részletei kiderítése végett.

— Ellopott fertőzött kísérleti nyulak. Berlinből jelentik: A városi anatómiai intézetből harminc tüdővész bacillusoktól fertőzött tengeri malac és nyul tünt el. A vezetők egy szolgárára gyanakszanak, kit állásából elbocsájtottak és valószínű, hogy boszúból ellopta az állatokat. A városban nagy az izgatottság és megtettek minden óvintézkedést.

— Új hadtest Galiciában. Bécsből jelentik: A *Reichspost* jelentése szerint Kelet-Galiciában új hadtestet létesítenek. Az új hadtestparancsnokság székhelye Sztaniszló lesz.

— A tél Amerikában. Newyorkból táviratozzák: Az Egyesült Államok középső részén újra nagy hideg hullám vonult végig. A hőmérő sok helyen 34 fokot mutat a zérus alatt.

— **Hazaáruló orvos és főhadnagy.** *Lai-bachból* jelentik: Tegnapi *Thaimer Kamilla* bécsi író nő följelentése alapján házkutatást tartottak *Orazzen Iván dr.* laibachi gyakorlóorvos lakásán. Az író nő följelentésében több embert szerbbarát tendenciákkal vádolt meg. A gyanúsítottak rágalmazás miatt pórt indítottak *Thaimer Kamilla* ellen. Hir szerint *Orazzen dr.* feleségének testvérét, *Auer Pál* ulánus-főhadnagyot pardubitz helyőrségében *lata-tózták* ezzel a házkutatással kapcsolatban. Egy másik laibachi híradás szerint *Orazzen dr.* ellen vizsgálatot indítottak hazaárulás miatt.

— **Ne táncoljon a katoná tangót.** *Bukarestből* jelentik: A második román hadtest parancsnoka parancsot adott ki, amelyben a második hadtest katonáinak és tisztjeinek megtiltja a tangót, és más modern táncokat és felszólítja a közönséget, hogy minden ilyen esetben jelenlést tegyenek a katonai hatóságoknál.

— **Rágalmazó ügyvéd.** A vasvármegyei árvaszék *Weder Gyula dr.* szombathelyi ügyvédet följelentette a bíróságnál rágalmazásért. Az eljárás már meg is indult. A följelentésnek az előzménye, hogy *Weder dr.* a kiskoru *Ebergényi Margit* birtokai egy részének bérbeadását közvetítette, a bérlőnél kikötött a maga részére három ezer korona províziót, a mit azonban később ötezerre akart fölemelni. Hogy ezt a különbözeti összeget is megkapja, a feljelentés szerint azt mondta a szerződő félnek, hogy a kétezer korona az árvaszék néhány referensének az elhallgattatására szükséges. A dolog tudomására jutott az árvaszéknek és ezért feljelentette. Egyszersmind jelentést tett az esetről a vármegyének is. Az ügyet a vármegye közigazgatási bizottságának tegnapi ülésén tárgyalták. A bizottság azonban úgy döntött, hogy mindaddig, amíg a bírói végzés meg nem lesz, egyetlen lépést sem tesz az ügyben.

— **Aradról megszökött katonarab letartóztatása.** *Déváról* jelentik: A piskii állomáson hosszabb idő óta figyelik, hogy valaki a szemet lopja. Ma sikerült egy *Török István* nevű szobafestőt tetten érni. Kihallgatása során kiderült, hogy igazi neve *Kovács István*, szökött katonarab és így alapos oka volt igazi nevét titokban tartani. *Kovácsot* a katonaságnál elkövetett bűntettei miatt tíz évi fegyházra ítélték, de fogságában sikerült börtöne ablak-rácsát kitörnie és elmenekülnie, Aradra jött és itt a szobafestő ipart tanulta meg és innen Piskitelepre ment. A nagy munkahiány folytán egész télen nyomorban volt és lopni kényszerült a maga és egy leány számára, mivel Piskitelepen vadházasságban élt. Levelet találtak nála, melyben Amerikában élő szüleitől pénzt kért. *Kovácsot* átadják a katonai hatóságoknak.

— **A kórházi operációs díjak.** Jelentették egy évvel ezelőtt, hogy Aradmegye megváltoztatta kórházi szabályrendeletének az operációs díjakra vonatkozó szakaszát. Eddig ugyanis megengedte a szabályrendelet, hogy a kórházban történt operációkért az orvos külön honoráriumot kérjen és fogadjon el a betegtől. Ezt a szabályrendelet módosított szakasza eltörölte és kimondotta, hogy csak a normális betegápolási díj számítható fel a műtétért is. Aradmegye közgyűlésének azt a határozatát, amely az új szabályzatot elfogadta, az érdekelt orvosok megfélembesték *Sándor János* belügyminiszterhez, aki ma elküldött döntésében jóváhagyólag vette tudomásul a megyegyűlés határozatát.

— **Leltár miatt mélyen leszállított a Fischer-féle Nagy Áruházában, Arad Szabadság-tér 12. sz. alatt.**

— **Kártérítési követelés a várostól.** Emlekezetes még az a szerencsétlenség, amely tavaly augusztusban, a Maros nagy áradásakor történt. *Posta György* fuvaros ittás fővel hajtott haza kocsiján, és a katonai lövőde előtt lévő téglaverőgödörök egyikébe amelyet akkor egészen ellepett a Maros árja, behajtott kocsiával és halálát lelta. A megindított nyomozás akkor megállapította, hogy a fuvaros halálát kizárólag saját gondatlansága idézte elő. *Posta* özvegye most kérvénnyel fordul a városhoz, amelyben temetési költség és az elpusztult lovak ára fejében ezernyolcvan koronát, azonkívül gyermekei részére negyven korona havi tartásdíjat kér. A kérvényt a tényállás megállapítása végett áttették a rendőrséghez.

— **Az eltűnt tizenhetes szám.** Két nap előtt az aradi rendőrségen panaszt emeltek *Stepano Mihály* kucséber ellen, akit azzal vádoltak meg, hogy játéka kiált számaiból több hiányzott. *Stepanot* már kihallgatták a rendőrségen és a kucséber azzal védekezett, hogy csak egyetlen egy szám hiányzott, azt is épen előzőleg ejtette el. Elmondta még, hogy panaszt tevő vasuti tisztviselő nem vesztett nála nagyobb összeget, tehát nem károsodott a szám hiánya miatt. A rendőrség tovább folytatja az eljárást, amelynek befejeztével az iratokat a járásbíróhoz teszik át.

— **Rongytelep a város területén.** *Grumáz László dr.* rendőrkapitány, a kihágási bíróság vezetője ma kétszáz korona pénzbüntetésre ítélte özvegy *Hirsch Mihálynét*, aki a múlt év novemberében telep és hatósági engedély nélkül a régi keményítőgyár közelében rongyszedőtelepet állított fel. Mikor a rendőrség tudomására jutott a telep felállítása, rögtön beszüntették az üzemet és az asszony ellen megindították az eljárást. Kétszáz korona a legkisebb büntetés, amelyet a törvény erre a kihágásra kiszab, és minthogy *Hirschné* még büntetlen előéletű, a rendőrbíró a minimális büntetést róta ki rá. Az ítélet ellen felebbezést jelentett be.

— **A kulturpalotában a legutóbbi két mulatság után találtak egy fekete női órát szij-karkötőn, egy H. P. (valószínűleg Havas Pista) jelzésű barna bőr levéltárcát, egy piros bőrből való női kézitáskát, egy női melltűt.** A tárgyakat a tulajdonosok az igazgatói irodában átvehetik.

— **Születések, halálozások és házasságok.** Az aradi anyakönyvi hivatalban folyó hó 12-én a következő születéseket, halálozásokat és házasságokat jelentették be: **Született:** *Kiszinger Ferenc* sültőnek *Aranka* nevű leánya. *Fábián István* levélhordónak *Erzsébet* nevű leánya. *Vékony Béla* napszámosnak *Béla* nevű fia. *Oláh István* sárásónak *Róza* nevű leánya. **Meghalt:** *Dán András* 51 éves napszámos. *Vauk József* 43 éves vágóhídi felügyelő, *Fischer Miksa* 72 éves ügynök. *Páli István* 75 éves magánzó. *Oláh Róza* 2 napos leány. *Kovács Miklós* 19 hónapos fiú. *Andorka Mihály* 32 éves napszámos. Házasság nem fordult elő.

— **Levélpapír-hét Kerpelnél.** Olesó különlegességet létesített fenti cég a papír szakmában. U. i. családi összeállításban három különböző színű és nagyságu doboz finom levélpapírt 3, 4 és 5 koronás összárban hozott forgalomba. A közönség saját érdekét szolgálja, ha ezt a rendkívül kedvező vásárlási alkalmat igénybe veszi. 291

— **Álarcok és farsangi cikkek Kerpelnél.**
— **Izr. iskolai „Működési napló” nyomtatvány előírás szerint kapható az Aradi n. o. n. részvénytársaságnál**

— **Üzleti könyvek, u. m. strazzák, főkönyvek stb. legolcsóbban Kerpelnél.** 291

— **Postacsomag, ajánlottlevél és utalvány feladási könyvek egész vászonkötésben, amely címnyomással kaphatók 1 korona 50 fillért az Aradi nyomda részvénytársaság nyomdájában József főherceg-ut 22. sz., a Kossuth-szoborral szemben.**

VÁROS ÉS MEGYE.

— **Bizottsági tárgyalás a tűzéraktanya építése ügyében.** *Varjassy Lajos* polgármester a törvényhatóság tegnapi ülésén bejelentette, hogy mára Aradra érkeznek a honvédelmi miniszter kiküldöttjei és a város képviselőivel folytatják a hónapokkal ezelőtt megkezdett tárgyalásokat a tűzéraktanya építési kérdésében. Ma délelőtt kilenc órakor a városháza tanácstermében gyülekeztek a bizottság tagjai és a mai nap a katonai mérnökség által készített alaprajzok nyomán az egyes épületek elhelyezésének problémáival telt el. A lakatya részére kijelölt helyhez a katonai tagok ragasszkodnak, elfogadták a gyakorlóter céljára kijelölt területet és valamint a löszerraktár építésére a nagykaszálóban felajánlott telket is. Lőter Aradon nincs és ezért a város folytatja a Vinga községgel megkezdett tárgyalásokat, míg a harcászati lövészet részére *Krassómegyében* keres a hadvezetőség megfelelő lőteret. A tervekből az tűnik ki, hogy összesen 336 lóra kell istálló és 335 loányra kaszárnya, szükséges továbbá a törzs- és a tisztikar részére lakások, irodák, étkezők. A tisztok magánlovai részére nem épül külön istálló, ezeket a kincstári lovak istállójában helyezik el, de azért magasabb ferdődíjakat fizet az állam. Az építkezés pénzügyi részét, a város részére járó megtérítésről, a felveendő kölcsön törlesztéséről holnap tárgyalnak. Ennek befejeztével a mérnöki hivatal megbízza a részlet tervek elkészítésével.

— **Az új főispáni titkár.** Megirtak, hogy *Urban Iván* báró főispán titkári teendőivel megbízott *Török Ferenc dr. tb.* főszolgabíró március elsején a megyei közigazgatási szolgálatba tér vissza. A főispáni titkári állásra a belügyminisztérium egyik fiatal segédfogalmazóját rendelték ki és pedig — hir szerint — az aradmegyei születésű *Horváth Béla dr.* *Horváth Gyula* sikkói községi jegyző fiát, aki most a belügyminisztérium községi osztályában teljesít szolgálatot.

— **Pályázat rendőrfogalmazói és rendőrtisztii állásra a városnál.** *Varjassy Lajos* polgármester ma kiírta a pályázatot *Grumáz László dr.* rendőrkapitányra történt kiválasztása által megüresedett fogalmazói állásra. Kiírta továbbá a pályázatot arra a rendőrség-tisztii állásra is, amelyet a közgyűlés határozatával a város a rendőri államszolgálatból fedez.

MULATSÁGOK

(=) **Az Aradi Tanítótestületek segély-alapjaik javára február hó 14-én, a „Fehér Szoros” szálloda nagytermében hangverseny, melynek bekötött táncestélyt rendeznek. B. lépődíj személyenként 3 korona, karzatjegy 2 korona. Jegyek az összes aradi tanítók és tanítónőknek, és Kéz Már könyvkereskedésében és este a pénztárnál kaphatók. A hangverseny este 8 és fél órakor kezdődik. A hangverseny műsorát egy állomány össze, hogy az ne csak művészi, hanem szórakoztató is legyen, az állomány, szablonos hangversenyeket felülmulja. Ez a következő: 1. Versen...**

Eldadják: Unger Mór zenetanár tanítványai. 2. a) Consolation (E. dur) Liszt Ferencről, b) Impromptu (Fis dur) Chopintól, zongorán előadja: Farkas Mariska tanárnő. 3. „Gedővár asszonya” (Melo-dráma). Előadja: Molnár Sándor, zongorán kíséri: Szántó Manó. 4. Vonós négyes. Előadják Unger Mór tanítványai. 5. „A színész nő jelölt”. (Monolog.) Előadja: Tóth Erzsébet tanárnő. 6. Cavatina Raffától, hegedű szóló. „Játszó”: Gárdos Oszkár, zongorán kíséri Szántó Manó. 7. Humoros ének kvartett. Éneklik: Kelemen K., Tamásovits K., Gyarmati Gy. és Papp S. 8. Dalok. Énekli: Pataky Vilma színművésznő, az Aradi Nemzeti Színház tagja.

(=) Aradi románok jelmezestélye. Az aradi és az aradvidéki román négyzet február hó tizenkilencedikén este kilenc órakor a Fehér Kereszt szálloda nagytermében jelmezestélyt rendez. Belépődíj személyenként öt korona, családjegy tiz korona.

(=) A katolikus kör harmadik teaestéje. Az aradi autonóm katolikus kör folyó hó 15-én, vasárnap tartja harmadik teaestélyét a Központi-szálló disztermében. A rendezőség, mely a műsort már jórészen összeállította, mindent elkövet, hogy az est úgy a művészi színvonal, mint változatosság tekintetében méltó legyen az előző két esthez.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

= Az aradi Kereskedelmi és Iparkamara ezúton hozza tudomására az érdekelteknek, hogy az aradi m. kir. sóbivatalnál f. é. március hó 5-én két darab 750 kgr. horderejű kiselajezett mérleg fog nyilvános szóbeli árverésen eladtni.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Tőzsvetési tudósítás.

Budapest, február 12.

Készáru.

Amerika egy negyeddél magasabb. Kínalat, vételkedv mérsékelt, 6 ezer mm. változatlan.

Határidő.

	DéH sárlat	3 órai sárlat
Buza 1914. áprilisra	11 89 11 90	1 90 1 91
Buza 1914. májusra	11 85—11 6	11 85—1 86
Buza 1914. októberre	10 86 10 87	10 87—10 88
Rozs 1914. áprilisra	9 03—9 04	9 04 9 05
Rozs 1914. októberre	8 5—8 53	8 51 8 52
Tengeri 1914. májusra	6 70 6 71	6 69 6 71
Zab 1914. áprilisra	7 73—7 74	7 73—7 74
Zab 1914. októberre	7 73—7 74	7 75—7 76

Az árak 50 kilónként számítva

Budapesti értéktőzsde (február 12)

Osztrák hitel	— — — — —	643 50
Magyar hitel	— — — — —	851 —
1% koronajáradék	— — — — —	88 35
Osztrák-magyar államvasúti	— — — — —	725 —
felzálogbank	— — — — —	454 —
Lezámitolóbank	— — — — —	531 50
Hajai Bank	— — — — —	293 50
Magyar Bank	— — — — —	527 50
Kereskedelmi Bank	— — — — —	8835 —
Rinramurányi	— — — — —	678 50
Salgótarjáni	— — — — —	753 —
Közuti Vasút	— — — — —	627 50
Városi Villamos	— — — — —	835 50

Bécsi értéktőzsde (február 12.)

Osztrák hitel	— — — — —	643 —
Magyar hitel	— — — — —	850 —
Osztrák-magyar államv.	— — — — —	716 50
Déli vasút	— — — — —	106 —

A Temesvári Lloydársulat terménycsarnokának hivatalos árjegyzése. (Árak 100 kilogrammonként korona értékben.) 1914 febr. 13 Buza 75 kilogrammos 22.70—23.80, 76 kilogrammos 22.90—23.—, 77 kilogrammos 23.10—23.20, 78 kilogrammos 23.30—23.40. Rozs (prima) 16.40—16.60, (közép) 15.80—16.00, Árpa (sértőző) —, (takarmány) 12.5—12.95, Zab (prima) 13.90—14.00, (közép) 12.00—12.20, Tengeri régi (magyar) —, új 12.10—12.20, (román) régi 12.00—13.00, új 10.30—10.50. Sörgonya 100 kgr. (fehér) 4.60—4.80, (rózsa) 7.00—7.50

NEMZETI SZÍNHÁZ

Péntek, 1914. évi február 13-án:

C) Bérlet

C) Bérlet

Tökéletes asszony.

Operette 3 felvonásban. Írók: B. Ammer Gyula és G. Finwald Alfred. Fordította: Harsányi Zsolt. Zenéjét szer-zette: Lehár Ferenc. Rendező: Polgár Sándor. Karagay: Tiger Árpád.

SZEMÉLYEK:

Pablo	Ocskay M.	Karmen	Pataky V.
Bivira	Diósy Nusi.	Kartrewszky	Barics (Gy.)
Don Gil	Győző A.	Gigi	Benkőné,

Közdete este 1/8 órakor.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTTÉR.

Ügyvédi irodák b. figyelmébe.

A m. kir. Igazságügyminisztérium 9900—1913. I. M. sz. rendeletében előirt és kötelező négyféle végrehajtási nyomtatvány kapható az

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdájában.

Legjobb

porosz kőszén és

porosz dió kokszt

csakis

Altmann Edénél

Wesselényi- és Kiss Ernő-utca sarok
kapható. Telefon 46. szám.

Óriási kalóriája van. Korom, salak és hamu mentes. Legtakarékosabb tüetés. Egyetlen próba meggyőz mindenkit. Tessék próbarendelést tenni. Bármely mennyiséget házhoz szállítok.

Száraz aprított tűzifa és alágynitő kapható.

Legolcsóbb, legjobb bevásárlási forrás

háztartási szükségletek fedezésére.

Ajánljuk:

Ajánljuk:

Arc-krémek
Illatszerek
Kölgyporok
Kölni vizek
Fogporok
Fog-krémek

Fogpaszták
Fogkefék
Szájvizek
Szappanok
Hajvizek
Szoba-illatok

Vojtek és Weisz

parfümeria és drogueria nagykereskedése

Aradon.

Aradon.

Jó anyák, gondos szülők

legjobban cselekszenek, ha gyermekeiknek átlátszó, kellemes ízű,

Csukamájolajat

mindig
friss:
Hajós-féle

adnak. Egy üveg utasítással ára 2 korona.

Fagydagánatok

elmulasztására, fagyvisketegség biztos megszüntetésére legjobb szer a **FRIGIN.** Ára ecsettel és utasítással 70 fillér.

Depillor-szörvestő.

E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt arc, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. Ára utasítással 1 korona.

Kötszerek, gummicikkek, és sebészeti eszközök legjobb beszerzési forrása. Az összes létező és friss gyermekáptaszerek nagy raktára.

SOXLET sterilizáló apparatus és annak egyes alkotórészei külön is állandóan kaphatók.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedül nagy raktára: **Hajós Árpád** gyógyszerháza **ARAD, Andrássy-tér 22. sz.** (Megyeházzal szemben.)

Hirdetmény.

A 88. gyalogezrednél eladásra kerül néhány száz kilogram hulladék gyapot, gyapju, különböző vászonneműekből, továbbá bőr, nemes, réz, vas és bádorgból. 964

Érdeklődők f. é. február hó 17-én és 18-án d. e. 10 órakor az ezred számvevőségi irodájához (a várban) forduljanak. 964

33. gyalogezred:

Városi és megyei telefon 739. Olcsóbb, mint a hatósági szék!

Farkas János

József főherceg-ut 7. alatti jó hírnevű mészáros- és hentesüzletében kapható:

Leveshus	1.36 K
Szogyhus	1.12 K
Pecsényehusok	1.52 K
Rostélyos	1.60 K
Vesep csenye	2.- K
Sertésbus	1.40 K
Sertéskaraj	1.60 K
Sertészsír	1.40 K
Zsírshalonna	1.32 K
Háj	1.52 K
Borjucomb	2.40 K
Borju e jeje	1.60 K
Lap cka	2.- K
Kottlett	2.- K
Füstölt szalonna	1.60 K
Pörzsött szalonna	1.60 K

Naponta friss felvágottak. A nagyérdemű közönség szives támogatását kérem. 777

Halló! Halló!

Uj mészárszék!

Ért sitem a n é közörséget, hogy Arad, József főherceg-ut 7. főüzletem mellett egy a mai kor legyeinek megfelelő növendék-marhahus üzletet

nyitottam, ahol is állandóan árusítom a legjobb minőségű növendék-husokat.

Áraim a következők:

Pecsényehusok	... .. K 1.52
Rostélyosok	... .. K 1.40
Gulyasusok	... .. K 1.20

Szives pártfogást kér kitűnő tisztelettel

Farkas János mészáros és hentes. Telefon 739.

65-1914. végrh. sz.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhirre teszi, hogy az ar di kir. jarasbiróságnak 1914. évi 158. számú végzése következtében dr. Szszalák Gyula ügyvéd által képviselt Decker-fele kalapgyár javára 257 kor. 82 fill. s jár. erejéig 1914 évi január hó 14-én fogantatosított kielégítési végrehajtás uján le- és felülfooglalt és 960 koronara becsült következő ingóságok, kalapok, szekrény, vasláda nyilvános árverésen eladának.

Mely árverésnek a kisjenői kir. jbiróság 1914. évi V. 30. sz végzése folytán 257 kor. 82 fillér tőkekövetelés, ennek 1918. évi augusztus hó 30. napjától járó 6% kamatai, 1/8% vanódij és eddig összesen 123 korona 90 fillér en bírónlag már megállapított költségek erejéig, Alsósimandon leendő megtartására 1914. évi február hó 24-ik napjának d. e. 1/2 óra határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfooglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendel- tetik.

Kelt Kisjenőn, 1914. évi február hó 5. napján.

Balassa,

kir. bír. végrehajtó.

Kalmár József villanyezrelő

Arad, Salacz-utca 2. sz. Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözők figyelmébe:

villanyos világítási berendezéseket, villanyos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szak- mába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

Villanyos csillárokat, villanyos fő- szedényeket, villanyos vasalókat, villanyos hajszűtő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villa- nyos cikkeket. 491

Legnagyobb fűtőanyag megtakarítás!

Aradváros mérnöki hivatala a kettős fűtőkályhák és füstcsövek használata által (50) ötven % fűtőanyag megtakarítást ért el!

Régi rendszerű kályhák olcsón és rövid idő alatt átalakíttatnak.

Kettős füstcsövek

1. szám kis szobára 5 korona.
2. " közép " 10 "
4. " nagy " 22 "

Füstcsövek raktáron és azonnal kaphatók

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott szivattyu készítőnél

Arad, Rákóczi u. 27.

M. kir. szabadalom b. 511

Patent.

Tekintetes Hönig Ottó urnak, Arad. A kettős füstcső igen jó, mindenkinek ajánlhatom.

Özv. Bolyos Ödönné.

Apró hirdetések.

Az „Aradi Közlöny” egyes példái — már a kora reggeli órákban — a következő helyeken kaphatók:

Uj Klein Mór könyv- és papírkereskedésben Andrassy-tér 12.

Weisz Leó könyv- és papírkereskedésben Andrassy-tér 13.

Pichler Sándor könyv- és papírkereskedésben Szabadság-tér 1.

Koppich Zsigmond papírkereskedésben Andrassy-tér 25.

Décsi Géza könyv- és papírkereskedésben Forray-u. (Gr. Hunyady-palota).

Lórány Sándor dohány nagy árudájában Andrassy-tér 21.

Örv. Hammerschlag Lipótné dohány üzletében Andrassy-tér 15.

Weisz Antonia dohányüzletében Jószeff téren 2.

Örv. Ambrusné dohányüzletében Weitzer János-u. 3.

Eiswag Róza dohányüzletében Weitzer János-u. 13. (Főpostával szemben).

Ruhmann Zsigmond papírkereskedés és dohányüzletében Hunyadi-u. 1.

Huzsi Mária dohányüzletében Szabadság-tér 3.

Berna Béla hírlap- és hirdetés irodájában Alzél Péter-utca 1. Zrínyi-u. oldal. Telefon szám 398.

Márki Czetild dohányüzletében Deák Ferenc-utca 5.

Weisz Jozsefné Arad Hegyaljai Villany vasút állomás.

Örv. Alzikovits Zsigmondné dohányüzletében Salacz-utca 1.

Vasúti portánál Arad, pályaudvar.

Valamint: Temesvár, Mészögyes, Makó, Brád, Marladna és Piski vasútállomásokon, továbbá Nagyváradon és Békéscsabán.

Azon apróhirdetésekre vonatkozó tudnivalók, ahol a hirdetés mellett: „Bővebbet, vagy cím a kiadóban” áll, közelebbi adatok olvashatók az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalának előcsarnokában elhelyezett táblán.

HÁZASSÁG.

Házasság.

38 éves jobb járadalmu keresztény urlemben házasság céljából óhajtaná megismerkedni, házias jobb nővel, lehet nyugdíjas, vagy válófélben levő hölggy is, néhány ezer forint hozomány megkívánatik. Leveleket „Vidéki gazdász” jellegre „Mező Tarpa” poste restante kérem. 971

LEVELEZÉS.

Egy fiatal asszony megismerkedne oly uri emberrel, aki őt támogatná, lehet vidéki is. Leveleket „Vidéki” jelige alatt a kiadóhivatalba kér. 975

„Ilyen nincs több.”

Vasárnap, 15-én varom piros szegfűvel V. 977

Fiatal fess

leány állandó, barátot keres, ki anyagilag támogatná. Levelet „Barátság” jelige alatt főposta restant kérek. 978

Manó!

Szombaton délutánra okvetlen várlak. Hallgatá od kétségbe ejt csak nem vagy beteg? Mernők. 988

ALKALMAZÁST NYER.

Gépirót

keres azonnali belépésre Dr. Szölöcssy Zsigmond, Magyarpécska. 949

Mérlegképes könyvelő

perfekt magyar-német levelező, március 15-iki belépésre kerestetik. Írásbeli ajánlatok az eddigi működés és fizetési igények megjelölésével Friedrich Testvérek temesvári gépgyárába kéretnek. 966

ALKALMAZÁST KERES.

Főnökö

uriháznál állandó alkalmazást keres. Borona-u. 49. 8-ik ház. 965

Fehérnemű javítást

elvéllalok. C.m: Csernovics Péter-utca 4. szám. 951

Deutsches

intelligentes Fräulein, mit vorzüglich langjährigem Zeugnisse, sucht Stelle als Hausfräulein, oder zu mütterlichen Kindern deren Erziehung und die Leitung des Haushaltes ganz übernimmt. „Selten 8690.“

ÜZLETEK.

Borossebes községben

egy jó forgalmu helyen álló, 18 év óta vegyes kereskedés és italmérésnek használt lakóház, az üzleti berendezéssel együtt eladó Bővebb felvilágosítást nyújt a tulajdonos Örv. Sztraka Jánosné. 969

INGATLAN.

Szabadság-tér

közlemben jókarban levő ház, szabad kézből eladó. Ugyanott egy telek, mely 3 épületből áll eladó. Bővebb felvilágosítást nyújt Papp József Hunyadi utca 2. 973

KIADÓ LAKÁS.

2 szoba

előszoba, konyha és mellékhelyiségekből álló modern utcai lakás Deák-utca 4/c. számú ujonnan épült házban május 1-től kiadó. 903

2 utcai

nagy szoba, előszoba, fürdőszoba, konyha, zárt folyosó stb. vízvezeték és villannyal 1-2 emeleten Aulich L.-u. 8. sz. alatt május 1-re kiadó. 970

Egy három szobából

álló modern I. emeleti lakás Lujza u. 4. szám alatt május 1-ére kiadó. 962

Kiadó május hó 1-re

egy 4 szobás földszinti modern lakás fürdőszoba, előszoba, stb. hozzátartozókkal Erzsébet királynékorut 1a. szám alatt. 974

Lakás kiadás.

Andrassy-tér 7. sz. a. házban, egy 5 szobából álló II. od emeleti utcai lakás, nyitott balkónnal stb. május 1-től kiadó. 929

Májusra

sarok épületben balkónos utcai, szép 3 szoba, elő- és fürdőszoba s egyéb mellékhelyiségekből álló utcai lakás Boros Béni-tér 22 sz. a kiadó. Érdeklődni lehet Goldschmidt Mihály cégnél. Ügyvédi irodának különösen alkalmas! 942

Magányos

uri ház 4 szobával (1 szoba külön bejárattal) kényelmes mellék helyiségekkel május 1-re kiadó. Cím: Vesselőnyi-u. 51. sz. Ára 1500 kor. Tudakozódnai lehet Perényi-u. 8. sz. alatt. 981

Kiadó

4 szobás utcai lakás Weitzer-u. 5. és Pécska-ut 6. Bővebbet Éles Árminnál. 768

Három szobás

udvari lakás fürdőszobával és egy tágas raktárhelyiség Deák Ferenc-u. 7. alatt kiadó. 876

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Legjobb porosz

fűtőszén nagyban és kicsinyben kapható Roth József Eötvös-utca 8. Telefon 68. 5841

Egy

teljesen jókarban levő matt ebédlő eladó. Bővebbet a kiadóban. 967

Keresek

falu helyre vegyes kereskedésbe való berendezést. Cím a kiadóhivatalban. 968

Pompás,

enyhe, legmentes igen finom botrótváló szappan darabonként 10 fillér, 3 darab legfinomabb mandula szappan 50 fillér, 3 darab legfinomabb tojás olaj szappan 50 fillér, 3 darab pompás illatu virág szappan 50 fillér 6 darab legfinomabb virág illat szappan dobozban 1 kor. Utolérhetetlen finomságu fogkefék darabonként 1 korona és 1-20 Földes Kelemen Arad Összes készítményeink kaphatók Hehs Vilmos Batthyány-utcai gyógyszer-tárában. 2124

Pormentes faszén

vasalásra kapható Roth József Eötvös-utca 8. Telefon 68. 5841

KÜLÖNFÉLE.

Koks

(pirszén) nagyban és kicsinyben legolcsóbban kapható Roth József Eötvös-utca 8. Telefon 68. 5841

India fogcsepp

a legmakacsabb fogfájást azonnal megszüntetik, ára 70 fillér. Főraktár Gutorl Földes Kelemen gyógygyártára és vegyszertár laboratóriuma Aradon. Összes készítményeink kaphatók Hehs Vilmos Batthyány-utcai gyógyszer-tárában.

Fucovesin

Tabl. fucovesini comp. Elhízás elleni gyógyszer, nem hashajtó, nem ártalmas. Kipróbált biztos szer. — Ára használati utasítással ellátott eredeti doboznak 3 korona 50 fillér. Főraktár: Hehs Vilmos gyógyszer-tára a Szent Istvánhoz Aradon, Batthyány-utca. Összes készítményeink Földes Kelemen gyógyszer-tárában is kaphatók. 5189

Takszametores

Bér-autók

Telefonszám 816

2281

Szolgálat: reggel 6 órától éjjel 12 óráig. Garage: Deák Ferenc-utca 8. sz.

Valódi angol sport, vadász, valamint modern katonatiszti, vasutas és egyéb **sapkákat**

ajánl:

Schäffer Henrik
Aradi Első Sapkakészítő vállalkozása
Arad, Andrassy-tér (Bing-ház).
Telefon 208. szám. 120

Legolcsóbb fabeszerezési forrás

a „Hunyadi” Motorfűrész Vállalat

Kossuth-utca 9. alatt. Telefon 658. hol állandóan elsőrendű száraz és aprított fa kapható azonnali hazaszállítással ólomzáros szakokban **100 kilónként 3 vágás 2 K 80 fillérről és 4 vágás 3 kor** Ugyancsak elvéllalunk saját motorgépeinkkel meghívásra leggyorsabb kiszolgálással **fafelfűrészelést és befűrészt** vasutól legolcsóbb árban. **Üzletevünk: szolid és figyelmes kiszolgálás.**

Ön sem hülne meg,
ha cipőjén 722

gummitalpat viselne

mely megóvja a lábat úgy a hidegtől, mint a nedvességtől Ára 1 pár féltalpnak teljes felszereléssel 42-ös számig 4 kor. 40 fill. 42-ös számon felül 5 kor. 60 fillér. Tartósabb a bőrnél. Kapható:

Az Aradi Cipészek Termelő Szövetkezeténél

Arad, Szabadság-tér 14 sz. Huszonnégy óra alatt felszereltetik bármely cipőre, akár vidékre is. Kérjük kirakatainkat megtekinteni.

Nagymennyiségű

maculatura eladó.

